

KAKOR HREPENI JELEN PO POTOKIH, POLNIH VODE,
TAKO HREPENI MOJA DUŠA PO TEBI, O BOG. Ps 42,2

duhovno

življenje

Mir in veselje

Po lepi stari navadi si za vse večje praznike pristrčno stisnemo roko in si zaželimo vse dobro. V skladu z božjo zapovedjo smo dolžni drug drugemu vedno želeli dobro, še posebej pa si te želje izrazimo za praznike.

Božič nam živo predstavlja pred oči vsebimo krščanskega veselega oznani-la: Bog je postal človek, da bi nas odrešil grehov in nas spet spravil s seboj. Ko so se dopolnili časi, določeni po nedoumljivem božjem sklepu, in je bil svet kolikor toliko pripravljen na sprejem obljubljenega Odrešenika. Takrat je božji Sin stopil med ljudi in se nam popolnoma priličil razen v grehu in nam prinesel odrešenje.

Želimo, da bi v vsakem našem bralcu z novim ognjem zaživela ta odrešujoča zavest. Bog je prišel med nas in je ostal med nami, da bi delil našo usodo, nas krepil in nam pomagal. V tej zavesti bomo pogumneje premagali težave in bridkosti, ki nam jih prinaša sivina vsakdanjega življenja. Kristus je pred nami hodil to pot; zdaj je poveličan in isti cilj je postavil tudi nam.

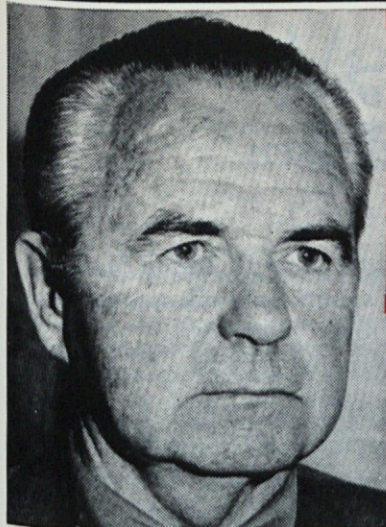
Sodobni način življenja, ki nam narekuje vedno hujši tempo in nam pušča vedno manj časa, ki bi ga imeli samo zase, gotovo ni naklonjen družinskemu življenju. Pa še takrat, ko je morda družina zbrana doma, so navzoči tudi drugi „gostje“: televizor, radio, in še kaj.

Želimo, da bi vsaj za božične praznike otroci posvetili več časa staršem, starši otrokom in zakonci drug drugemu. Kristus se je učlovečil v družini in je na ta način posebej posvetil družinsko življenje. Odkrijmo vsaj v prazničnih dneh lepoto medsebojnih vezi, ki jih nevidno tke skupno življenje.

Globoko doživetje božične skrivnosti in lepo praznovanje božiča, ki naj okrepi našo osebno vero, naše družinske vezi in osrečujočo zavest pripadnosti naši narodni in verski skupnosti, vam želi

Duhovno življenje

BOŽIČ — praznik življenja

FRANCE BERGANT

Božič je prav gotovo najbolj priljubljen in popularen praznik v letu in to iz raznoterih razlogov. Najprej zato, ker je vsebina božične skrivnosti najbližja človekovi izkušnji, ki v lastni družini doživlja porajanje življenja. Rojstvo je vedno star in vedno nov ter enkratno doživljanje v družini. Nadalje je božič poln čistega veselja, ki je najzlahotnejši sad življenja. Tako

življenje, seveda, ki ni zgolj bivanje, eksistenca, ampak skupek vsega, kar človeka resnično osrečuje, to je namreč vredno imena — „življenje“. Potem je to praznik ljubke preprostosti, ki si utira pot v sleherno srce: skratka, je praznik človečnosti. Kateri drug praznik je v zgodovini navdihnil več legend, popevk in poljudne literature kakor božič, in to prav od začetkov krščanstva naprej? Ni naključje, da je med apokrifno literaturo največ evangelijev o Jezusovi mladosti, v katerih najdemo, poleg tega, kar nam Luka in Matej povesta, polno naivne ljudske domišljije, izraz preprostega veselja in razigranosti. Pomislimo na naše številne božične pesmi, verske ali na pol verske vsebine: od vseh so najbolj ritmične in vesele. Božična folklor in običaji so skupen pojav vsem krščanskim narodom. Še bolj je presenetljivo to, da božič celó presega krščanstvo in ga na svoj način praznujejo tudi pripadniki nekaterih drugih verstev in celo neverni ljudje; brez dvoma zato, ker je božič postal enostavno *praznik človeštva*.

Evangelist Luka se je očitno prizadeval, da bi Jezusovo rojstvo prikazal kot vesoljni — ekumenski dogodek, ko ga je povezal z ediktom cesarja Avgusta o popisovanju „vsega sveta“ — oikouménē (Lk 2, 1). Jezus je tako stopil v zgodovino človeštva, pa čeprav se v rimskih dokumentih (Tacit, Anales) omenja samo enkrat in sicer da je bil obsojen in usmrčen pod Poncijem Pilatom za časa cesarja Tiberija (14-37). Tudi Jezusovo rojstvo v štalici ali votlini, tako rekoč v naravi, noče biti očitke Betlehemčanom (ali človeštvu na splošno), ker ga niso sprejeli pod streho (taka socialno-protestna eksegeza, aktualna danes, verjetno ni bila v mislih evangelista, ko je to pisal, čeprav je Lukov evangelij tudi socialno čuteč), ampak hoče predvsem poudariti, da se je Jezus enostavno rodil „na svet“, za vse ljudi. To misel potrjuje tudi okoliščina, da se prva božična *angelska liturgija* prireja na prostem, pod milim nebom na pastirskem polju: vse stvarstvo zapoje „gloria in excelsis“ njemu, ki je prinesel mir, ki ga svet ni mogel in ga ne more dati (Hbr. — šalom, ki ne pomeni samo odsotnost vojn in razprtij, ampak vsevrstno srečo — polnost življenja, skratka odrešenje). Prav tako ima

ekumenski pomen razodetje Modrim z vzhoda v Matejevem evangeliju (2, 1 sl), ki se pridejo poklonit v imenu narodov Odrešeniku sveta. In končno se univerzalnost božiča kaže še v tem, da ga je Cerkev nastavila na 25. december, nekdanji poganski praznik „nove luči“, ko se je dan pričel daljšati, sonce je pričelo topleje greti in se je ciklus narave iz zimske *omrtvelosti* pričlenjal obračati v pomladno *prerojenje*; ob tem pa je človek sanjal in morda na tihem upal na svoje lastno pomlajenje. Vso to simboliko je prevzelo krščanstvo in jo napolnilo z do tedaj le sluteno realnostjo: *pomladni* prepored je končno prišel tudi za človeka: vželo je Sonce iz višave in razgnalo sence smrti (Lk 1, 78 s).

Krščanstvo se torej pojavi na svetu kot ROJSTVO, to je: novo življenje. Človeško življenje učlovečenega božjega Sina je sicer kot seme padlo v zemljo, da je iz njega pognalo novo, neminljivo in dokončno, ki nam ga je Jezus podaril, ko je odhajal v nebo. Jezusovo poslanstvo na svetu je bilo od začetka do kraja borba in končno zmaga nad smrtjo: pričetek „kulture“ življenja! Ako ne dojamemo tega oživljajočega in osvežujočega sporočila božiča, potem ostajamo le pri lepi folklori, ki nam pove komaj kaj več kot oni poganski praznik „novega sonca“, ko je človek ob prebujanju narave sanjal o lastni pomladitvi, pa mu je vsakoletni ciklus narave le nalagal leta na grbo. Ako ostajamo le pri zunanem kiču in potrošniški čez-zmernosti, ki sta značilni za te praznike, potem je vse to veselo vzdusje le eden od tolikih prividov, s katerimi se svet neozdravljivo vara in spreneveda, da je srečen, ko ga v resnici obdaja obupna tesnoba in praznina. Jezus pa se je rodil na svet zato, da bi imeli življeje, in bi ga imeli v polnosti (Jn 10, 10). Ta resnica je vir krščanskega optimizma in veselja, ki veje iz vedno stare in vedno nove božične zgodbe. Človek bi si nadejal, da se bo svet z večjo vneto odprl božičnemu sporočilu življenja, pa ga kljub naravni težnji po njem bolj osvaja in omamlja nekaka samomorna sla. Čudno, da tragični in absurdni zapletljaji eksistnce bolj osvajajo človekov razum kot pa preprosta resnica o življenju, ki jo oznanja na svet rojeno božje Dete. Smrt, v različnih variantah,

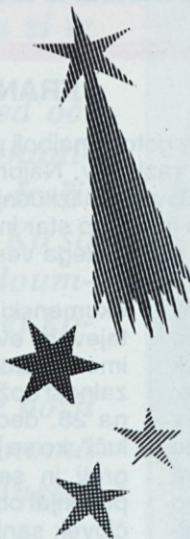
Božično jutro na najbolj severni obali

VLADIMIR KOS

Severno morje nič več ne pljuska
v breg otoka.
Kot otroka ga zavil skrbno je sneg,
kot Otroka,
ki nekoč je ležal v jasliah.

Bori se zazrejo zori
v ljub obraz Božiča.
Krila ptica vpišejo v tihoto gaz,
kot Otroka,
ki zbúdil se iz sna je v jasliah.

Jútranjik, kot da že ve za
spečih kun brloge,
tiho zloge veže z zore rožnih strun
v hleva strop strmečemu
Otroku v jasliah.

Vedno nov božični sen

V tistih davnih, revnih, ljubih časih
— saj se jih spominjaš bržkone —
vonj kadila romal je po vasi,
vonj potic otrpal sneg vežé.

V hrib so pritrkavali zvonovi
zmeraj dlje za zmeraj bližnjo Noč.
Hlevček z jaslimi je spal v mahovih,
ko smo segli z žlico v lonec vroč.

Hvalo smo Bógu še zamrmrali,
z baklami odšli na sveto pot.
Vse so nas pokrivali kristali,
ko prišel med nas je sam Gospod.

Isti naš Gospod še zdaj prihaja —
kdo ostal bo dolgo žalosten?
On je Božič, nočna pot do Raja,
vsako leto — nov božični sen.

je vsebina nešteti umetnin, literature in celo kulta. Še pri nekaterih vernih ljudeh je čestokrat zaslediti močne ostanke kulta smrti, ki se odražajo zlasti v pretirani in napačni „mrtvaški ali pokopališki kulturi“, ki nima nič skupnega s pieteto do rajnih, s katerimi smo združeni v občestvo.

Čudno zares, da svet na pragu v tretje tisočletje od betlehemskega veselega oznanila še vedno blodi v temi in potrebuje spodbud k življenju in veselju, kar je ena od pogostih tém sedanjega papeža Janeza Pavla II. Tudi na letošnjem svetovnem mladinskem srečanju v Združenih državah, je govoril o kulturi življenja. V dobi kulta mladosti, ko bi se zdelo, da je svet končno zares našel ključ do sproščene sreče, ko je odpravil skorajda vse „tabuje“, ki so mu dozdevno zastirali dostop k drevesu življenja, papež oznanja mladim kulturo življenja in svari pred kulturo smrti! Mar gre za nesporez? Saj se zlepa ni bolj razbohoteno „živelo“ življenje kot danes; zdelo bi se, da svet še nikoli ni bil tako razposajeno veseljaški kot je danes (Tisti, ki si tega lahko privoščijo). Življenje je postalo pravi malik, toda malik, ki se kot nenasiten *moloh* hrani s tem, kar nudi: svojim molilcem obljublja življenje brez pridržkov, toda okrog njegovih oltarjev je polno duševne, moralne in fizične propasti — pravi pekel! Ne, ne gre za nesporez, ampak za tragično resničnost: človek, ki odklanja Življenje, ki se je rodilo v Betlehemu, je usodno objet v ta mrtvaški ples, ki se vedno konča v praznem nesmislu in smrti. Kako resnične so Jezusove besede, da kdor hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil, kdor pa ga izgubi zaradi njega, ga bo rešil! (Mk 8, 35)!

Še bolj tragično je to, da se svet celó zaveda svojih kontradikcij, jih denuncira in obsoja, po drugi strani pa pospešuje in ustvarja. Take kontradikcije so neizogibne, kadar se človek postavi za sodnika lastni zadevi: to je, kadar si je moralni pravec on sam: kadar se pojmi, kot so *resnica*, *moralna*, *vrednote*, izpraznijo sleherne objektivne vsebine. Vsa tragika, stara kot svet, je v tem, da si človek hoče zadoščati sam sebi, da ne potrebuje Odrašenika, in to kljub neštetim porazom, ki jih doživlja v svojem utopičnem iskanju raja na zemlji. Tolikokrat razočaran nad lastno brihtnostjo, v katero je stavil vse upe, prehaja iz skrajnosti vsemogočnega racionalizma in zmagoslavja tehnike v skrajnost nekakšne prosvetljenske iracionalnosti, pričakujoč odrešenja od skritih magičnih sil in astroloških kombinacij, psihološke gimnastike avtokontrole za okrepitev notranjih sil ter romantičnega povratka v naročje „matere narave“, v kateri naj bi se človek končno stopil v nekakšno brezosebno božanstvo ali nirvano. Mitologija, ki jo je pred dva tisoč leti prekril krščanski božič, ki je je bil tedanji svet že sit, je zopet na površju: na pragu v tretje tisočletje se napoveduje „nova doba“, ki naj bi končno prinesla zaželeni mir in srečo. Naznanja se nov astrološki „božič“: *Akvarij*, kateremu se že pojó „glorije“ kot nekakšnemu *super-odrešeniku*, pa ni drugega kot projekcija že tolikokrat na laž postavljenih iluzij o samo-odrešenju. In vendar je bilo enkrat za vselej rečeno, da nam pod nebom ni dano nobeno drugo lme, (razen Jezusa Kristusa, ki se je rodil v Betlehemu), po katerem bi se človeštvo lahko rešilo (Apd 4, 12). Nova doba je že bila!

Veritatis splendor

O TEMELJIH KRŠČANSKE MORALE

LOJZE KUKOVICA

„Noben človek se ne more izogniti temeljnemu vprašanju življenja: kaj moram storiti? Kako morem ločiti dobro od slabega? Odgovor je možen le zaradi sijaja resnice, ki sveti v globini človekovega duha.“ Te besede so vzete iz uvoda nove okrožnice papeža Janeza Pavla II., objavljene 6. oktobra letos. V nadaljnjih besedah uvoda natančneje zariše predmet okrožnice.

Cerkev se je vedno posvečala osvetljevanju krščanskega moralnega nauka. Vendar se je doslej oglašala le k posameznim moralnim vprašanjem. Tokrat pa se je papež čutil dolžnega, da s slovesnim dokumentom, kot je okrožnica, poda zaokrožen nauk o temeljih krščanske morale. Povod za ta poseg so mu bile nekatere teorije in mnenja, ki se širijo v Cerkvi in povzročajo nejasnosti in dvome ne le med preprostimi verniki, temveč predvsem teologi. In ne gre pri tem le za priložnostna delna oporekanja, temveč se širi dvom o samih temeljih moralnega nauka.

V bistvu gre za miselne tokove, ki napačno umevajo človeško svobodo, ki je temelj človekovega moralnega življenja. Istočasno ne priznavajo bistvenega odnosa, ki svobodo veže na resnico. Človek je svoboden, da vrši resnico in kolikor jo vrši. Po teh novih teorijah pa naj bi človekova svoboda ne bila vezana na noben zakon, neodvisna naj bi bila od vseh norm. Naravnega zakona kot izraza božje stvariteljske modrosti in volje se pogosto ne prizna več. V tej luči se zatorej tudi nekateri moralni nauki Cerkve smatrajo enostavno za nesprejemljive. Nekateri grede celo tako daleč, da zahtevajo, naj bi Cerkev sploh ne zavzemala nobenega stališča o konkretnih moralnih vprašanjih. Njena naloga naj bi bila kvečjemu, da bi na splošno vzpodbujala človeka in mu prikazovala moralne vrednote, na podlagi česar naj bi se potem vsak avtonomno odločil za to, kar smatra za dobro in pravilno.

Posebej veliko je še nesoglasje med tradicionalnim naukom Cerkve in nekaterimi modernimi teorijami, ki se širijo celó po teoloških fakultetah in semeniščih, kjer se vzgajajo bodoči pastirji in učitelji božjega ljudstva, teorijami, ki tudi zadevajo bistvo

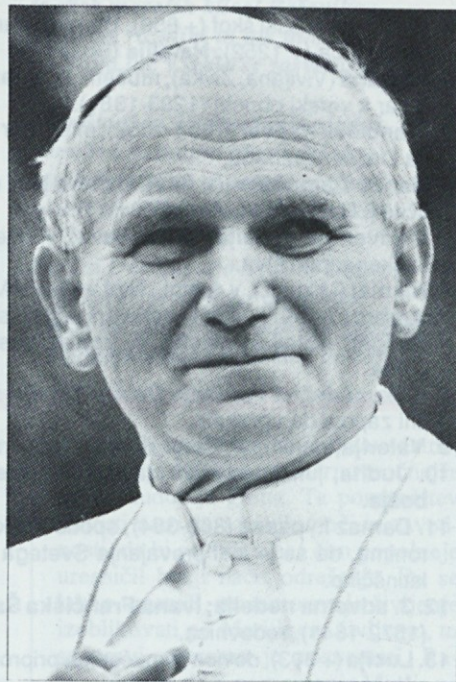
krščanskega moralnega življenja. Te teorije stavljajo vprašanje, če so božje zapovedi, kot so zapisane v človekovo vest in so bile tudi posebej razodete na Sinaju, še zmožne voditi človeka pri vsakdanjih moralnih odločitvah. Po drugi strani se širi tudi mnenje, da si morajo kristjani pač biti edini v stvareh vere, ne pa nujno v zadevah morale. Na področju morale naj bi bila kristjanom dovoljena široka različnost mnenj. Končno naj bi bila vest posameznika tista, ki bi odločila, kaj je dobro, kaj slabo.

Zanimivo, kar nenavadno, je dejstvo, da ta okrožnica ni naslovljena, kot so praktično vse druge okrožnice modernih časov, na vse božje ljudstvo in celó na vse ljudi dobre volje. Naslovljena je marveč samo na škofe, ki skupno s papežem nosijo odgovornost za učeniško službo Cerkve. Papež v uvodu poudarja, da gre za pravo krizo v notranjem življenju Cerkve, in ker gre za moralni nauk, lahko imajo napačne moralne teorije, ki jih papež v okrožnici zavrača, lahko dalekosežne, da, usodne posledice za življenje vernikov. Skupaj s Katekizmom katoliške Cerkve je ta okrožnica postavila temelje krščanskemu moralnemu nauku zlasti v vprašanjih, ki danes niso več od vseh priznana.

Iz teh nekaj besed, s katerimi sem skušal predstaviti — ne več kot to — to novo okrožnico, je jasno, da še ni veliko povedano. Okrožnico bo pač treba temeljito študirati. Ker gre bolj za teorijo kot pa za neposredna praktična vprašanja, njen študij ne bo vedno ravno lahek.

Vendar naj končno še shematično pokažem na štiri velike probleme, katerim se okrožnica posveča.

Prvo vprašanje je: **Svoboda in zakon.** Katoliški nauk je, da ni človek tisti, ki bi odločil, kaj je dobro, kaj slabo, temveč Bog. Da je sicer človek svoboden, a ta njegova svoboda ni neomejena; da se mora torej človek spoštljivo ustaviti pred „drevesom spoznanja dobrega in slabega“, kot je bilo božje naročilo v raju in za njim vsem nam. Samo Bog ve in določa, kaj je dobro in kaj slabo.

Drugo vprašanje: Vest in resnica. Kot posledica prejšnjega nauka nekateri moderni teologi uče, da mora biti človekova vest „ustvarjalna“, da torej ni njena naloga samo ta, da bi splošne in večno veljavne zakone naobračala na konkretne primere. Povzdigujejo veličino vesti do pretiranosti. Res je, da je koncil sam imenoval vest „svetišče človeka, v katerem je sam z Bogom, čigar glas odmeva v njegovi globini“, a ta vest naj bi po mnenju teh teologov ne ukazovala, da naj bi se človek natančno in skoro suženjsko držal splošnih moralnih zakonov, temveč „ustvarjalno“ in odgovorno naj se loti naloge, h kateri ga Bog kliče.

Tretje vprašanje: **Temeljna odločitev in posamezne, vsakdanje odločitve človeka.** Temeljna odločitev človeka je tista, s katero se človek načelno in v globini odloči za Resnico, za Dobro, torej končno za Boga. Ti moderni teologi učijo, da na področju, kjer ne gre direktno za Boga ali proti Bogu, temveč za svetna, zemeljska vprašanja, tudi če odločite na tem področju niso v skladu s konkretnimi moralnimi normami, niso v nasprotju s temeljno človekovo usmerjenostjo k Bogu. V globini se človek odloča za

Dalje na strani 305

Bogoslužni koledar

ZA DECEMBER

1. **Egidij**, francoski škof (+ 659); **Blanka**, francoska kraljica, spokornica (+ 1252); **Natalija** (Božena).
2. **Bibijana** (Vivijana, Živka), mučenka; **Janez Ruysbroeck**, klicar k verski obnovi (1293-1381).
3. **František Ksaver** (1506-1552), misijonar v Indiji in na Daljnem vzhodu.
4. **Janez Damaščan** (+ 749), duhovnik in cerkveni učitelj; **Barbara**, mučenka.
5. **2 adventna nedelja**; **Saba** (Sava), voditelj palestinskega menišтва.
6. **Nikolaj** (Miklavž), v 4. stol., škof v Mirni v Mali Aziji.
7. **Ambrož** (+ 397), škof in cerkveni učitelj, slovel kot pridigar, učitelj in pisatelj in vzoren pastir svoje črede.
8. **Brezmadežno spočetje Device Marije**, v Argentini zapovedan praznik.
9. **Valerija**, mučenka; **Peter Fourier**, redovnik.
10. **Judita**, junakinja stare zaveze; **Loretska Mati božja**.
11. **Damaz I.**, papež (366-384), spodbudnik sv. Hieronima, da se je lotil prevajanja Svetega pisma v latinščino.
12. **3. adventna nedelja**; **Ivana Františka Šantalska** (1572-1641), redovnica.
13. **Lucija** (+ 303), devica in mučenka, priprošnjica za oči.
14. **Janez od Križa** (1541-1591), prenovitelj karmeličanskega reda, svetovalec sv. Terezije Velike, s svojimi spisi velik učitelj duhovnega življenja; **Dušan**.
15. **Kristina**, devica; **Marija od Križa di Rosa**, redovnica.
16. **Adela** (Adelajda), cesarica; **Albina**, mučenka.
17. **Lazar** iz Betsajde, kjer se je rad ustavljal Jezus.
18. **Vunibald**, misijonar.
19. **4. adventna nedelja**; **Urban V.**, papež.
20. **Peter Kanizij** (1521-1597), duhovnik, v času protestantizma duša katoliškega obnoviteljskega dela na Nemškem.
22. **Františka Cabrini** (1850-1917), redovna ustanoviteljica, prva ameriška svetnica.
23. **Janez Kancij** (+1473), poljski redovnik, zaščitnik Poljske.
24. **Adam in Eva**; **Hermína** (Irma); sveti večer.
25. **Božič - Gospodovo rojstvo**.
26. **Sveta Družina**; **Štefan**, eden od sedmerih diakonov jeruzalemske Cerkve, prvi mučenec.
27. **Janez**, apostol in evangelist, Jezusov najljubši učenec; **Fabiola**, spokornica.
28. **Nedolžni otroci**, umrli namesto Jezusa, ki jih je dal pomoriti kralj Herod.
29. **Tomaž Becket** (1118-1170) je bil pod angleškim kraljem Henrikom II. canterburyski nadškof; branil je pravice Cerkve proti kralju, kar mu je prineslo 6-letno pregnanstvo, po vrnitvi pa smrt.
30. **Rogerij**, škof; **Sabin**, mučenec.
31. **Silvester I.** je bil papež (314-335), kmalu po

razglasitvi svobode kristjanov v rimskem cesarstvu. Nastopiti je moral zoper novo nevarnost za krščanstvo: zoper krivoverstvo in razkol v Afriki.

Adventni čas

Z adventom Cerkev začne novo bogoslužno leto. To leto sestavljajo spomini na Jezusovo življenje, na njegovo smrt in vstajenje. V tem času se ne spominjamo skrivnosti in dogajanj iz Jezusovega življenja kot dogodkov iz daljne preteklosti: milost in vrednost tistega, kar je storil Gospod, veljata za vse čase. Zaradi tega med vsakoletnim obhajanjem bogoslužnih praznikov raste naša skladnost z Jezusom Kristusom, ki ostaja gospodar časov. Med cerkvenim letom ga vedno znova odkrivamo, še posebej v zakramentu njegovega Telesa in njegove Krvi.

Advent traja približno štiri tedne. Naravnano je na božič, praznik Gospodovega rojstva, in je duhovna priprava nanj. V teh tednih znova poslušamo glas prerokov, ki so oznanjali Gospodov prihod, podoživljamo pričakovanje in upanje pravičnih v stari zavezi in oseb, ki so bile navzoče ob njegovem prihodu: Janeza Krstnika, Jožefa, Marije. Mislimo na neizmerno božjo ljubezen, ki je poslala na svet svojega edinorojenega Sina, da bi nas ozdravil greha in nam dal svoje božje življenje, milost. Svoja srca očistimo ovir, ki preprečujejo, da bi Jezus prišel v našo notranjost.

Resnično. Gospod, ki se je kot nebojlen človeški otrok rodil v Betlehemu, tudi sedaj ne neha prihajati v preprostost našega vsakdanjega življenja. Adventni čas nas dela pozorne in čuječe, da bi Kristusova navzočnost ne šla brez sadu mimo nas. On trka na naša vrata in nas vabi na svojo gostijo. Zato je advent čas okrepljene molitve. Kdor moli, je čuječ in pripravljen sprejeti Kristusa, ki se nam bliža z darom svojega prijateljstva.

Toda Gospod je tudi Sodnik, ki bo prišel ob koncu, ko se bo za nas čas zaključil s smrtjo, ko se bo končala zgodovina, ko bo konec poti Cerkve in bo njeno upanje nagrajeno.

Adventni čas nam daje močno doživeti nestalnost našega bivanja, našega poklica romarjev proti domovini. Nujnost, da se ne ustavljamo ob praznih stvarih, da ne izbiramo napačno. Bogoslužje nas drami iz otopenosti, hrani naš pogum, podpira našo zvestobo, da nas Gospod ne bi presenetil nepripravljenih, ampak bi nas našel s prižganimi svetilkami in z gorečo željo v srcu, da se srečamo z Njim.

Adventno upanje

Ljubka Šorli

*V davnini človek je, z obupom v srcu,
iz stisk morečih klical Rešenika,
da dvom razblini in jok utihne,
da božja luč v temo se zasvetlika.*

*Nebeški Oče, ki stvarjenju vladaš,
usmiljen si zaupni glas uslišal,
otrokom svojim si pomoč obljubil,
nemir trpečih z zaupanjem potišal.*

*Le ti si Oče naš. Po Svetem Duhu
tvoj Sin se je v Devici učlovečil:
Prišel na zemljo bo, nam mir podaril,
s trpljenjem nas za večnost bo osrečil.*

8. december

Brezmadežno spočetje Device Marije

Cerkveno občestvo je skozi stoletja verovalo v Marijino brezmadežno spočetje, kajti le žena, ki jo je Bog obvaroval vsakega madeža izvirnega greha, je bila vredna biti Mati njegovega Sina.

Brezmadežno spočetje Device Marije je napoved boja grehu, sebičnosti, ki je glavni vzrok, da človek ne more biti srečen ne na tej zemlji ne v večnosti. Ta skrivnost ne zadeva samo Jezusa in njegove matere, ampak vse človeštvo, saj je sestavni del osrednje krščanske resnice, ki je skrivnost odrešenja in milosti.

Ob Brezmadežni se živo zavedamo, da je božja milost neprimerno močnejša kakor hudobija greha. Ta pomnožitev milosti nam daje novih moči in zavednosti, da bi se tudi v nas čim popolneje uresničil božji načrt odrešenja. Da se lahko uresniči, moramo svoje življenje izoblikovati po Marijinem življenju, to se pravi, moramo jo posnemati. Razumljivo je, da si posnemanja Marije ne smemo predstavljati kot mehanično oponašanje njenega zunanjega življenja. Skromnega in preprostega zunanjega Marijinega življenja sploh ne moremo v vsem posnemati, ker so danes drugačne življenjske razmere in okoliščine. Marijo moramo posnemati predvsem v njenem notranjem duhovnem razpoloženju: njeno odprtost za Boga in božjo milost, njeno zvestovo službi in poklicu, njeno ponižnost, njeno vero in ljubezen, s katero je služila Kristusu tudi takrat, ko sta bila njena služba in njen poklic žrtvovanje.

Božični čas

V božičnem bogoslužju se spominjamo prihoda božjega Sina na svet, njegovega rojstva v Betlehemu in njegovega prvega razodetja ljudem. Cerkev ne doživlja božiča kot nekega dogodka iz daljne preteklosti. Milost božiča se nadaljuje, nadaljujeta se veselje in presečenje nad tem dogodkom neizrekljive božje dobrote, ki nas je odrešila z učlovečenjem njegove Besede.

V božičnem času se zbiramo okrog jaslic, predvsem pa se zaustavljamo pri premišljevanju skrivnosti Boga, ki je postal človek, ki je iz večnosti prišel v končnost naših dni. Nevidni je postal Viden. Niti zelo dolgo življenje ne zadostuje, da bi razumeli tako veliko ljubezen in usmiljenje.

Praznujemo spomin Gospodovega rojstva in sprejemamo milost, ki jo to vsebuje (bogoslužno spominjanje vedno spremlja sad milosti in ni golo čustvo, ki mine), ter poučeni, da smo tudi mi kakor rojeni na božič in da so rodovi Jezusovega nedolžnega človeštva vzorec novega človeštva.

Izgubljena domovina

Ivan Korošec

*Sredi vasi,
pri mostu,
ob bregu potoka
bil je tvoj dom,
Marija brezmadežna.*

*Sredi vasi —
zahvala vaščanov
za pomoč in zavetje,
za uslišane prošnje
v težavah — vse dni.*

*Vaščane rešila si
kuge pogubne
in vojnih grozot.
Varovala domove
potresa, neurja.
Bila si naša — Marija
vedno, povsod.*

*Dekletom si čuvala
sanje ljubezni,
fantom
bila si v korajžo.
Kmetom varovala
pred točo si polja,
bajtarjem delo,
obrtnikom zaslužek
in kajžo.*

*Marija brezmadežna,
po dolgih cestah tujine
nosim tvojo podobo,
naš dom tam pod gričem
in most na potoku
sredi vasi.*

*Ob tvoji kapeli
vidim dobre ljudi,
ki ti prinašajo cvetja,
svoje težave,
žélje, skrbi.*

*Ko sem povrnil se
z dolge poti,
da odpočil bi
v domu pod gričem
in ob tebi, Marija,
pri mostu
sredi vasi,
so mi dejali,
da mojega
in tvojega doma
Marija,
v vasi — več ni.*

BOŽIČNI ČAS

S prejšnje strani

Ob božiču se torej razodeva vse dostojanstvo odrešenega človeka: razodeva se teža greha, ki je vzrok za resnično staranje, težje od onega, ki je posledica dolgih let življenja. Ni se nam treba bati telesne starosti, ampak duševne. Novo življenje, ki ga prinaša na svet božji Sin, ki prihaja prebivat med nas, se mora

pokazati v naših dejanjih, v prizadevanju, da ostanemo v milosti. In če se kdaj zgodi, da to milost izgubimo, jo odkrijemo v zakramentu odpuščenja.

V tem božičnem času moramo podčrtati še eno pomembno točko: človeško bratstvo, ki izhaja iz Kristusovega rojstva. Z njim, Sinom večnega Boga, postajamo tudi mi božji sinovi in hčere. V Kristusu znova odkrivamo Očeta in zaradi tega se ne moremo drug do drugega počutiti kot tujci, ampak kakor resnični bratje, reči moramo, da se je v Betlehemu ustvarila božja družina, ki jo sestavljajo vsi ljudje.

Božič je naznanilo in obveznost obojestranske ljubezni. Darovi, ki si jih okrog božiča izmenjamo, so samo znamenja dragocenejših daril: da začnemo - od naših najbližjih naprej - darovati (kakor božična darila) naše odpuščenje in našo iskreno, trajno in dejavno ljubezen.

26. december Nedelja Svete Družine

Kakšni lepi zamisli, ki pa ima to napako, da jo je zelo težko uresničiti, pravimo utopija — po domače sanje. „To je utopija!“ bomo rekli, ko poslušamo, kakšna naj bi bila krščanska družina po zamisli apostola Pavla. Pa saj to ni uresničljivo! Takšnih idealnih družin ne boste našli nikjer!

Apostol Pavel je vedel — in tudi mi dobro vemo, da je program življenja v družini, kakor ga navaja on, uresničljiv. Ne sicer z lahkoto, pač pa z vsakdanjim prizadevanjem, z vedno novim začenjanjem. Družinska ljubezen nikdar ne sme postati stvar navade, nekaj vsakdanjega, sivega, obrabljenega in dolgočasnega. Kakor vsak dan doživljamo čisto novo in svežo božjo ljubezen, tako bi morala biti nova in sveža tudi naša medsebojna ljubezen: zakonska, starševska, otroška, bratska, sestrška.

Kakor se vsako jutro oblačimo, tako moramo ob začetku vsakega dneva deti nase vse tiste kose „garderobe“, ki jih našteva apostol Pavel: pristrčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost, pripravljenost za odpuščenje, na vse to — da obleka ne bo preveč hladna — pa še ljubezen, ki je vez popolnosti. Marsikomu, ki posluša ali bere te

besede, se bo morebiti zdelo, da ta obleka ni krojena po meri in modi sodobnega človeka... Tisočletna izkušnja tistih, ki so se „oblačili“ po tem vzorcu in je v njihovih srcih resnično kraljeval Kristusov mir, ki ga obljublja apostol, je zadosti trdno jamstvo, da tudi nam ni treba pomišljati, ali naj se odločimo za to obleko ali ne.

Beseda „družina“ izhaja iz glagola „družiti“, kar se pravi: notranje, čustveno povezovati. Če kje, potem bi te notranje vezi morale biti močne in trdne prav v družini. Nedelja svete Družine nam postavlja pred oči zgled take družine, ki je bila kar najmočnejše povezana med seboj: to je sveta družina iz Nazareta, ki so jo sestavljali Jezus, Marija in Jožef. Te tri osebe svete družine so, vsaka na svoj način, vzorniki članom vseh naših družin.

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA DECEMBER

Splošni: Da bi zaročenci pri pripravi na zakrament zakona računali na Kristusovo milost in tako živeli vrednote zveste in rodovitne ljubezni.

Misijonski: Da bi se ob praznovanju 150. obletnice misijske družbe „Dejanje svetega detinstva“ globlje zavedali važnosti sodelovanja mladih pri misijonskem delu.

Slovenski: Da bi ob božičnih praznikih bolj začutili vrednost družinskega življenja.

Bog nam pošilja Odrešenika

O božiču se vsako leto spominjamo in v veri doživljamo zgodovinski dogodek, ko se je večna Beseda učlovečila. Bog je tako ljubil svet, da je prišel med nas, človeka je povezal s Stvarnikom in zemljo z nebesi. Gospodar vsega je prišel k nam kot Odrešenik in nam je prinesel mir, srečo, luč, svobodo, spravo in ljubezen, zato nas vstopni spev pri polnočnici vabi k veselju: „Veselim se vsi v Gospodu. Nocoj se nam je rodil Zveličar, z njim prihaja pravi mir na svet.“ Vendar pa mi doživljamo božič v drugačnih razmerah. V naši bližini in po nekaterih delih sveta divja vojna, v mnoga srca sta se naselila strah in nemir, med ljudmi je veliko nasprotovanja, sumničenja, nerazumevanja, laži in žal tudi sovraštva; nekateri se prepuščajo črnogledosti, ravnodušju in celo obupu. Kljub temu, da doživljamo takšne čase, se moramo zavedati, da je Kristus naš edini Odrešenik.

Če bi bolj potrebovali vednost, bi nam Bog poslal vzgojitelja, če bi bolj potrebovali denar, bi nam poslal bogataša, če bi bolj potrebovali napredek, bi nam poslal znanstvenika, a ker najbolj potrebujemo odpustčenja, nam je poslal Odrešenika.

Da bo zavladal mir na zemlji in med narodi, moramo najprej priti do miru z Bogom. Kdor se ne zmeni za Boga in ne išče luči v njegovih zapovedih in v božji besedi, kdor sam sebi postavlja življenjske zakone, prinaša nemir vase in v medčloveške odnose. Prav gotovo je greh najgloblji vzrok različnih nemirov, sporov in vojn. Kristus nam je prinesel in s svojim odrešenjem zaslužil spravo in mir: spravo z Bogom, s seboj in s sočlovekom. Pri spravi pa mora človek tudi sam sodelovati. Žal je med ljudmi prav danes premalo pripravljenosti za sodelovanje z Bogom.

Pri svojem odrešenjskem delu se je Kristus zavzemal za uboge in neboljše, za grešne, bolne in trpeče, za begunce in preganjane, prav posebno skrb in ljubezen pa je posvečal otrokom. K nam je prišel v podobi otroka. Govoril je: „Kdor sprejme katerega izmed takih otrok v mojem imenu, mene sprejme“ (Mr 9, 37). Kjer ni spoštovanja in ljubezni do otrok, do življenja, tam ni božiča. Otroci so sreča, bogastvo in božji dar staršem, narodu in Cerkvi. Za svojo vzgojo in rast potrebujejo zavetje, človeško toplino in gotovost. Imeti otroka, imeti več otrok pomeni pogosto socialno naza-

dovanje, neredko celo posmehovanje. Ta napačna in protiživljenjska miselnost se kaže prav posebno v velikem številu splavov. Žalujemo za žrtvami, ki so padle v vojni, ne žalujemo pa za nedolžnimi, nerojenimi otroki, ki so dan za dnevno žrtev človekove stiske, sebičnosti in nespoštovanja svetosti življenja.

Kristjani smo poklicani, da se po Jezusovemu zgledu in z njegovo pomočjo postavimo po robu takemu protiživljenjskemu razpoloženju z odločitvijo za življenje.

Novorojeni Odrešenik je Emanuel — Bog z nami. To je za nas veliko upanje. Skupaj z njim, ki bo ostal z nami vse dni do konca sveta, bomo lažje uresničili v življenju posvetitev Mariji, ki smo jo opravili 15. avgusta lani, delo za novo evangelizacijo in za prenovo ter druge naloge, ki jih danes postavlja pred nas božja previdnost.

Vsem rojakom doma in po svetu voščim v imenu slovenskih škofov blagoslovljen božič in v Bogu srečno novo leto.

Metod Pirih,
koprski škof

Molitev za božič

Alojz Rebula

Gospod, kot član dvomilijonskega naroda Ti ne bom očital, zakaj se nisi rodil kot Grk ali Rimljan, kot sin kulture ali politično velikih. Moj socialni čut Ti tudi ne more očitati, zakaj si za svoje rojstvo nisi poiskal kakšne vile zmazaki in hipokavstom. Toda da v tistem Betlehemu le ni bilo neke še tako skromne čumnate? Da je bilo treba iti prav v hlev?

Tvoj veliki služabnik Frančišek iz Assisija je v lepem navdihu izumil jaslice, da bi nam ponazoril Tvoje rojstvo. Res, posrečeno ga nam je ponazoril, ampak ga tudi nehote — saj je bil tako malo „sladek“, da je nosil v svojem telesu Tvoje rane — posladkal. Saj bi iz naših jasic, če bi bile povsem verodostojne, moralo smrdeti po hlevski opustošenosti in gnoju, prepri bi moral v njih opletati s pajčevinami, iz njih bi morala dihati mraz in noč. Tako pa nam iz njih diha idila, s svojo milo neverodostojnostjo.

Tvoj hlev ni bila idila, Gospod. Le kako si si mogel izbrati takšno dno?

Tvojekstremizem. Tvoja čezmernost. Tvoje božje pretiravanje.

Jožefove sanje

Zetridni je hamsim, puščavski veter, širil svoj smrtonosni dih preko Galilejskih gričev. Zeleno okrasje poljin vrtov je ovenelo. Izsušene veje so visele z dreves. Zrak je bil podoben razbeljenemu svincu. Peščeni oblaki so zastirali nebo in ustvarjali varljivi občutek vlage. Skozi te razbeljene gmote so se mukoma prebijali sončni žarki. Ljudje in živali so komaj še prenašali to peklenko vročino. Tudi ponoči se ni prav nič ohladilo.

Tesar Jožef je na svojem ležišču težko sopal. Vendar ni bila obupna, neznosna vročina kriva njegove nespečnosti. Dolge noči je brez sna zijal v temo, medtem ko je strahovita bol kljubovala v njegovem srcu.

Dober teden že nosi v svoji duši grozno in popolnoma nedoumljivo uganko ter jo zamen poskuša rešiti.

Tista ura je bila najstrašnejša v njegovem življenju. Mati Ana je prišla k njemu v delavnico. Obupno blede v obraz mu je zaupala pretresljivo skrivnost. Pretrgano, venomer iščoč besed, mu razodene, kako je z njegovo nevesto.

„A ona molči! Molči!“ je končala poročilo, ki je kakor ostro rezilo paralo srce zvestemu možu. „Saj me gleda ljubko in prisrčno tako kot vedno. Tako čist je njen pogled in vendar poln skrivnosti, o kateri pa ne more govoriti. Nekaj se ji je

zgodilo, nekaj do konca zagonetnega. Če pa jo vprašam, molči ko grob. Gleda me in ne govori!“

„Ne, to ni res!“ je udarilo preko tesarjevih pobledele ustnic. „To ni mogoče! Pomota mora biti, mati Ana, grozna, nerazumljiva prevara, slepilo pekla, hudičeve spletke. Reci mi, da se je zrušil jeruzalemski tempelj, in verjel ti bom! Da pa bi Marija, moja čista in brezmadežna nevesta, radost in sonce mojega življenja...! Ne, ne! To ni res! Raje dvomim v svojo pamet in zdrav razum kakor vanjo. In — ti je potrdila, da je to res?“

Brez besed je pokimala.

„Nobenega dvoma ni!“ je dejala otroplo po daljšem premolku. „Tako je, kakor ti pravim! Kako pa je do tega prišlo, je temna in nedoumljiva skrivnost.“

„Verjameš, da bi Marija res mogla biti kriva?“ je Jožef planil. Tako krčevito se je oprijel hrastovine, da se mu je v dlani prelomila. Trenutek je oklevala. Potem je počasi rekla:

„Ne, Jožef! Ni krivde na njej! Poznam svojo hčer! Njeno življenje je kakor bister, sončen in do dna prozoren studenec teklo pred mojimi očmi. Marija ne bi mogla storiti česa slabega. Tudi sedaj je kakor kristal čist njen pogled, tih in miren kakor sij zvezd, a vendar potopljen v skrivnostno, neznano bol. Kljub poletni vročini so njena lica blede in upa-

dla. Slutim, da iz sočutja!“

„Iz sočutja?“

„Da iz sočutja do mene, njene matere! Ve, koliko zaradi njenega molka trpim. To je prvo veliko trpljenje, ki mi ga povzroča, odkar sem jo rodila. Ne da se povedati, koliko trpi zaradi tega, a kljub temu molči!“

„Govoril bom z njo!“ odvrne tesar. Mračne misli so mu preplavile srce. „Pravico imam zvedeti, kaj se je zgodilo.“

„Tudi pred teboj bo molčala,“ je Ana zmajevala z glavo in se trudna odpravila iz delavnice.

Kakor vsak dan, je Marija tudi naslednjega dne prišla od vodnjaka. Jožef, ki jo je vročično pričakoval, jo je povabil, naj vstopi. Tiho mu je sledila. Njene velike, temne oči so ga gledale, ko da bi ga prosile: „Ne sprašuj!“

Stala je pred njim kakor bitje z drugega sveta. Stresel je z glavo in se, ne da bi umaknil pogled z nje, naslonil na skobeljnik. Strmel je.

Da, njegova nevesta se je spremenila. V to se ne da več dvomiti. Odkar je zapustila Nazaret, da bi obiskala svojo teto, je postala drugačna. Pa četudi je bilo v njenih očeh nekaj novega, skrivnost velike skrivnosti, so to vendar prav iste tihe in čiste otroške oči, ki so ga tolikokrat gledale. In naj se je že zgodilo kakorkoli, prav nobene krivde ni bilo v njih.

Tudi druga misel, ki ga je begala v dolgih nočeh brez sna, ne more biti resnična. Časi so bili nevarni in marsikatero zlo bi moglo doleteti mlado dekle na samotnem potovanju. Mar je ne bi mogel kak nasilnež surovo oropati njenega dostojanstva?

Toda ne! Nikdar! Nobenega nemira

MOLITEV ZA BOŽIČ

S prejšnje strani

Pač Tvoj edinstveni slog. Betlehem je bil samo začetek. Potlej, med svojim oznanjevanjem, si šel od ekstremizma do ekstremizma. Koliko jih je v evangeliju! Dovolj bi bil že tisti: „Kdor ljubi svojo mater in očeta bolj od mene...“ Izrekel si tudi kakšnega — „Kdor je moje meso in pije mojo kri...“ —, s katerim si tako pretresel poslušalce, da so Te začeli zapuščati. Kaj šle Tvoje trpljenje! Kakšno pretiravanje, ko bi bil lahko odrešil svet s kapljo krvi od vboda s trnom! Je bilo treba bičanja in kronanja s trnjem? Je bilo treba tistega odurnega punskega izuma, kajleži? Ne bi bilo zadostovalo, če si prav hotel umreti za nas, da bi Ti bil Judež pri zadnji večerji potresel kaj v vino?

Tvoja nerazumljiva čezmernost, Gospod.

Ko, da nisi hotel biti manj potraten,

manj razdajalski kot takrat, ko si ustvarjal vesolje. Ko si v prostor spustil milijarde zvezd, v rastlinski svet tisoče vrst in podvrst, v biološki svet milijarde celic, začenši z neznansko potratnostjo semenčic pri človekovem spočetju...

No, saj je od te Tvoje potratnosti kanilo kaj tudi v nas, Gospod. Večna nepotrljivost, večna nepotešenost z vsem (od plače do ambicije...), večna sla po neskončnosti, se pravi žej po Tebi. Kdo nam naj uteši to žej razen Tebe? Le kdo? Martin Heidegger z ontološko diferenco?

In vendar se te Tvoje čezmernosti bojimo, takole lebdeči v tem limbusu med modernostjo in postmodernostjo, na tem sedlu iz enega Niča v drugi Nič, iz doline mitično viharnega Niča v dolino tega plehkega mledenja med avtom in vikendom, v pričakovanju raka in aidsa.

Modernost, oblečena v junaški oklep, s čelado sistema na glavi, mahanje s svojim hegelskim handžarjem, je bila vsa v naskakovanju nebes na zemlji.

Zdaj, ko se je znašla na zadnji plati, je nastopila Postmodernost. Ta noče imeti nič z oholostjo Modernosti. Ta si je privzela držo skromne tetke, okrog caplja v kuhinjskem predpasniku in nam pravi: „Pozabite na kakršenkoli raj, kratko občepite tam, kjer ste, in berite Hesseja, pozabite na velike reči in zaživite v drobnih in naključnih, vsak zase lovite v svoj smrček svoj umrljivi trenutek, insekti v kožuhi planeta Zemlje...“

Veš, da nam ni lahko živeti, Gospod?

A vendar — ostajaš nam Ti, večna Modernost s svojo božanskostjo, večna Postmodernost s svojo človeškostjo: isti včeraj, danes in jutri.

Kam naj gremo od Tebe? H kakšnim „mojstrom misli“, ki ne zmorejo niti besed desetletnega življenja, kaj šele večnega, kakor Ti?

Ostani pri nas, Gospod, da nam bo manj tesnobno, ko se bomo s sedla spuščali v novo, morda manj noro, a tudi bolj puščavsko dolino Niča.

ni bilo v njenih očeh, v njenem vedenju, niti najmanjše slutnje, da bi se ji bilo kaj groznega pripetilo.

V njenih očeh, ki so bile kristalno čiste kakor gorsko jezero, je bila ena sama velika prošnja: „Jožef, ne sprašuj! Zaupaj mi!“

Prav do dna je bilo tedaj sram mladega moža. In vprašanja, ki so se mu v dolgih nemirnih nočeh zarezala v možgane, so zamrla, še preden so prišla na dan. Jožef je molčal. Kakor da se med njima ne bi prav nič spremenilo, je svoji zaročenki podal roko ter se poslovil.

Vlažen in pritiskajoč vzhodnik, čigar dih je bilo do sedaj komaj čutiti preko izsušenih polj, je zdaj pa zdaj zamahnil s silnimi, vročimi krili, nazadnje pa zahrmel ko divja zver. Od odprtem oknu je v medli mesečini šuštel zavesa, podobna utelešenemu strahu.

Jožef se je stokajoč vrgel na ležišče. Srce mu je krvavelo kot da bi puščavski krogar zagrebel vanj svoje ostre kremplje. Zdelo se mu je, da ga bo bolečina raztrgala.

„Kaj se je zgodilo?“ je onemoglo stokal. „Usmiljeni Bog, kaj se ji je vendar pripetilo?“

Kako ukazuje postava? Jožef je še predobro poznal tisto mesto v zadnji Mojzesevi knjigi, ki zahteva isto kazen za zvodnika kot za njegovo žrtev.

„Oba peljite pred mestna vrata in ju posujte s kamenjem, da umrjeta!“

Ne dolgo tega je mlad kovač obtožil pred mestnimi starešinami svojo nevesto nezvestobe. Ko je bila dokazana obtožba, so ubogo dekle kot žival gnali v bližnjo globel ter jo preklinjale in psovale kamnevali. Šam ženin je prvi vrgel kamen. Zunaj na polju so potem zagrebli izmaličeno truplo. Obupno je zakričal v rjojenje neurja, ki se je razbesnelo. Ko se mu je v temi prikazala grozota tega dogodka, si je z dlanmi krčevito zakril obraz. In ta s krvjo obliti obraz obsojenke? Kot da bi v njem prepoznal poteze ljubljene Marije? Kaj naj storim? Marije ne more pripeljati na svoj dom, kakor da se ni nič zgodilo. Moral jo bo zapustiti, pa če bo nesrečno srce še tako krvavelo.

Pravica je na njegovi strani. Zaroko lahko razdere, ne da bi moral navesti za to en sam razlog. Toda potem se bodo Nazarečani s svojimi zlobnimi jeziki lotili njegove neveste, oblatili bodo njeno čast z ostudnim govorjenjem. Prav vsi se jo bodo škodoželjno privoščili.

Samo ena možnost je še. Naskrivaj bi jo moral zapustiti. Najbolje bo pač, da odide v svoj rojstni kraj, Betlehem in to čim prej, tem bolje. Za Marijo bi pa tudi bilo najbolje, da zapusti Nazaret ter se zateče k svojim sorodnikom v Ain-Karim in se tako reši zlobnih pogledov sovaščanov.

Precej let je že preživel v tem galilejs-

kem mestecu in zelo se mu je priljubilo. Prijetne sanje so sedaj pregnali neusmiljeni puščavski viharji. So jih pregnali za ve-

dno? Z Joahimom in Ano se bo o vsem pogovoril. Potem pa bo Marijo skrivaj zapustil in se vrnil v domovino svojih očetov.

Zunaj je še vedno divjal hamsim in ob tem njegovem tuljenju je bil Jožef tako sam in tako strašno nemočen. Čutil je, kot da se mu tisoče demonov reži s peklenjskim krohoto. Potne kaplje so se mu pojavile na čelu. V tesnobni nemoči mu je hotelo raznesti srce. Zgrudil se je, do smrti izmučen od tega gorja. Obležal je na trdem ležišču. V izmučeno telo se je prikradel spanec.

Hipoma vstane. Kaj je? Ali sanja? Izba, v katero je skozi eno samo linasto okno prodiral bled mesecev sij, je zažarela! To ni puščavski vihar, ki hrumi zunaj, to je odmev čudežnih nadzemskih glasbil, ki se zlivajo v nebeško harmonijo. Iz pojoče svetlobe stopi angelska postava — nepopisen prizor lepote, kot da bi bi jo prav ta hip ustvarili sončni žarki. V tem vzvišenem trenutku zadonijo besede:

„Jožef, Davidov sin, ne boj se vzeti k sebi Marijo, svojo ženo; kar je spočela, je od Svetega Duha. Rodila bo sina in daj mu ime Jezus, kajti on bo odrešil svoje ljudstvo njegovih grehov.“ Vse to pa se je zgodilo, da se je spolnilo, kar je Gospod rekel po preroku: „Glej Devica bo spočela in rodila Sina, ki se bo imenoval Emanuel, to pomeni: Bog z nami.“

Jožef se je popolnoma prebudil. Vihar je potihnil. Tih vetrič je vel z zahoda in hladil razbeljeno kamenje. Kakor je potihnil uničujoč vihar, tako so se razblinile tudi skrbi in negotovosti mladega

tesarja. Srce mu je prekipevalo v brezmejnem veselju in globokem spoštovanju do brezmadežne, ki mu je bila zaupana.

Kdo more doumeti angelove besede? Vsako človeško spoznanje tu odpove. Misli na to je isto kot gledati v sonce. Jožef ni podvomil v resničnost nebeške prikazni.

Na vse zgodaj se je odpravil v pastirjevo kočjo. Kar žarel je, ko je starešem svoje neveste pripovedoval o nočnem dogodku.

Joachim in Ana sta bila od začudenja vsa iz sebe.

„Zato tudi ni mogla ničesar povedati,“ je vzkliknila mati in si pritisnila roki na srce. „Nobena beseda ne more tega izraziti in kako najbi o tem govorila!“

„Čudovita sobožja pota!“ reče osiveli pastir in kot v molitvi razprostre roke.

„Pogovorimo se o poroki!“ reče po daljšem premolku Jožef.

„Res, hočeš —?“ ga mati pogleda.

„Storil bom, kakor mi je angel ukazal!“

Tedaj se na pragu pojavi senca. Marija je prišla od vodnjaka. Jožef razširi roke, ko da bi jo hotel objeti. Hipoma pa se zdrzne, pade na kolena in poljubi rob njene obleke.

Dva tedna kasneje jo je popeljal na svoj dom. Želel je, da bi se poročna slovesnost opravila v spoštljivi tišini. No, sosede in sorodniki so mislili drugače. Neveste niso pustili brez običajnega spremstva.

Ko je Marija pod večer odhajala, jo je spremljala v njen novi dom slavnostna povorka. Vodila so jo dekleta, ki so svetlila z oljenicami in baklami. Po nazareških ulicah je odmevalo njihovo veselo prepevanje. Nvesti so od vseh strani voščili srečo.

Jožef je v sobotni obleki na pragu svojega doma sprejel nevesto. Njegovi najboljši cehovski tovariši in fantovski prijatelji so bili ob njem.

Pred nevesto se je globoko priklonil.

„Bethi — bethak!“ reče. Obraz mu je žarel od sreče. „Moj dom je tvoj dom!“ Potem jo je peljal čez prag svojega doma.

Svatje so prinašali darila: polne vreče žita in semen, košarice s temnimi grozdi in suhimi smokvami, vrče vina in olja. Slovesno oblečene deklice so po zbitih ilovnatih tleh trosile zelene vejice. Postari navadi je Jožef povabil prijatelje na svatbo. Pred hišo, kar pod zvezdnatim nebom so ob zvokih piščali, harf in zvončkov plesali povabljeni in nepovabljeni.

Moralo je biti že okrog polnoči, ko so se poslovili tudi poslednji gostje. V tesarjev dom se je vrnil težko pričakovani mir. Jožef je v posebni izbici pripravil dekletu ležišče, postavil oljenico v zidno hišo in se z velikim spoštovanjem umaknil.

Pravični mož ni hotel biti nič drugega kot varuh velike skrivnosti in zvest zaščitnik Gospodovi deklji.

Zvezde so spokojno mežikale nad Nazaretom.

Vrtec in šolarji Prešernove šole na Pristavi v letu 1993.

Foto: Marko VOMBERGAR

Pogovor z voditeljico Prešernove šole Mijo Markež

JOŽE ŠKERBEC

Prešernova šola na Pristavi v Castelarju praznuje letos svojo 40-letnico. Ves čas, od njenega začetka pa do danes, ste z njo tesno povezani. Rad bi, da nam bi o njej spregovorili za naše bralce v Argentini in po svetu. Ali bi začeli kar z njenim začetkom? Kako se je začelo, kdo so bili prvi učitelji, koliko je bilo učencev, kje pouk?

Ko smo prišli iz taborišča v Argentino, se nam je samo po sebi zdelo umljivo, da je treba tudi v novi, nepoznani, tako različni od naše dežele, nadaljevati s poučevanjem slovenščine oz. začeti s slovenskimi tečaji. In tako so se začele slovenske šole — kot jim sedaj rečemo — po vseh krajih, kjer so se naselili v skupinah Slovenci. Večkrat so to naselitev povzročale skupne velike sta-

novanjske hiše, kjer je bil vsak kotiček izrabljen, tudi pod stopnicami, in od tam so si ljudje v bližini začeli počasi kupovati zemljišča in graditi svoje hiše. Približno tako je bilo tudi v Moronu oz. Castelarju, le da je bil tedaj vzrok naselitve tovarna Tintorería Morón, ki je zaposlovala veliko večino Slovencev, kateri so si v bližini kupovali zemljišča in postavljali hiše. In v nekaj letih je bilo toliko družin, da so nekateri začeli misliti na šolo za svoje otroke. Prošnja nekaterih na Društvo Slovencev je bila kmalu utemeljena; veliki propagator za to šolo je bil Ivan Gorišek in tako sem l. 1953 končala dveletno poučevanje v San Justu in odšla na Pristavo poučevat okoliške otroke. Imeli smo srečo, da je Društvo Slovencev kupilo ta lepi kos zemlje v Castelarju, da se je šola mogla nemoteno začeti. Starši so oskrbeli najnujnejšo opremo. In tako se je začelo...

V prvem letu je bilo 16 šolarjev: 10 deklic in 6 dečkov. Pouk je bil v dveh prostorih najstarejše stavbe na Pristavi. Število učencev je hitro naraščalo: leta 1955 je obiskovalo šolo 28 otrok, 57. leta 42 in 58. že 65.

Verouk je poučeval prvo leto dekan Ciril Milavec, vse ostalo sama. Šolarji so bili razdeljeni v tri skupine in tako je nekaj časa šlo; ko je katehet poučeval verouk veliko skupino, sem jaz učila malo in srednjo, in obratno.

Tako je šlo nekaj let — a prostori so postali premajhni, starejši otroci so to sami videli, ustanovili smo šolski odbor staršev, ki se je pod predsedstvom Marjana Pograjca predvsem zavezal za graditev novih šolskih prostorov, ki so bili zgrajeni v letu 1960. Z velikim veseljem so se preselili štirje razredi v nove, zračne, sončne prostore.

Ali so bila kaka posebna obdobja v vaši šoli?

V letu 1969 sta se združili s

Učiteljstvo

Prešernove šole.

Prva vrsta, od

leve: Helena Zarnik, Irenka Zarnik, Mija Markež, prof. France Bergant, Monika Kenda.

Druga vrsta, od

leve: Nadica Grohar, Mojca Jelenc, Pavla Petek, Veronika Vivod.

Foto: Marko VOMBERGAR

Prešernovo šolo Gregorčičeva šola iz San Miguela in Stritarjeva iz Villa Tesei. Takrat je bilo 108 učencev v naši šoli, kar je bilo tudi najvišje število v vseh 40 letih obstoja šol.

Koliko učencev je šlo skozi vašo šolo? Je večina vztrajala od 1. do 8. razreda?

Skozi našo šolo je šlo 332 učencev. Letos jih je v vrtcu in šoli 75. Večina šolarjev je vztrajala vseh 8 let; nekaj se jih je izselilo v druge države, ena družina se je vrnila domov na Primorsko, nekateri so odšli v notranjost Argentine, kar precej dečkov pa je odšlo po petem razredu v zavod Adrogué. Tistih, ki so sami opustili šolo, jih je prav neznatno število. Umrli so štirje dečki: Janez in Andrej zaradi bolezni, Marcel in Gabrijel pa sta se ponesrečila.

Katere predmete ste v vseh letih poučevali? Kdo je zasnoval in pripravil program? Ste program menjavali in prilagajali? Katere pripomočke in od kod ste uporabljali: knjige, zvezke, igre, slike, zemljevide?

V času, ko sem učila sama, sem imela šolarje v treh skupinah, poučevala sem slovenščino; to je branje, pesmi, ki so se jih učili na pamet, slovstvo in nekaj slovnice, delno zemljepis, največ pa po deželah, katere snov smo pripravljale same, in nekaj zgodovine. Učitelj Martin Mizerit nam je nekaj časa pripravljali učni program za vsak teden oz. mesec. Splošni program se je počasi izpopolnjeval; nadzornik Aleksander Majhen je pripravil program za vse razrede, a je bil za naše možnosti preobil, zato smo ga prilagodili našim razmeram in možnostim.

Pozneje nam je pripravil zelo dober program za zemljepis Simon Rajer, po katerem še danes poučujemo. Zgodovinsko snov sta v začetku pripravila Martin Mizerit in Aleksander Majhen, dopolnil jo je pozneje Boris Pavšer, nato še Marjan Loboda — tudi preobširno za naše možnosti — in skoraj istočasno tudi Zdenka Janova. Tako smo mogle učiteljice pravzaprav izbirati in prilagajati svojim možnostim.

Prvemu in drugemu razredu pa se je z vso sposobnostjo in ljubeznijo posvetila Anica Šemrov in nam tudi ustvarila tiskane zvezke z risbami Staneta Snoja za 1. in 2. razred, ki nadomestuje abecednik.

Prva čitanka, ki smo jo uporabljali,

je bila **Naša beseda**, ki sta jo sestavila Majhen in Mizerit, izdala pa založba Svo-bodna Slovenija. Ko je pošla, je društvo ZS izdalo **Zdomski živžav** za 3. in 4. razred ter leta 1975 **Slovenski svet**, v katerem je imenitno napisan zemljepis z nekaterimi pomembnimi kraji v obliki potovanja, ki ga je napisal Boris Pavšer. V času vodstva šolskega sveta Aleksandra Majhna smo si po posredovanju Simona Rajerja oskrbeli s knjigami dežel Slovenije in z diapozitivi za zemljepis in literaturo in otroškimi pravljičami. Diapozitive smo v večini opustili, ker so jih povečini nadomestile knjige iz Slovenije s prekrasnimi slikami te naše dežele, velike stenske zemljevide za šole, ki so zelo dobri, nam je oskrbelo društvo ZS, manjše enako dobre za učence pa si še sedaj moremo oskrbeti v Dušnopastirski pisarni. V naši šoli smo vedno uporabljali — in jih še — Božje stezice, predvsem zato, ker spremljajo naše velike dogodke in naše slovensko življenje tukaj.

Čemu ste dajali prednost pri učenju?

Težko bi rekla čemu, ker se mi je zdelo vse važno. Vedno sem želela in skušala doseči, da bi otroci res dobro brali in s tem segali tudi po slovenskih knjigah. Učenju pesmi na pamet, ker se jim s tem veča besedni zaklad. Seveda tudi pripovedovanju beril po svojih besedah, kajti to jim pomaga pri vsakdanjem govorjenju.

V nižjih razredih pa sem povezovala zgodbe z učenjem črk, branjem, petjem in kratkimi razvedrilnimi in telovadnimi vajami, da je bilo pri pouku bolj veselo in zabavno.

Je večina vaših učencev nadaljevala slovensko šolanje na Slovenskem srednješolskem tečaju ravn. Marka Bajuka?

Ko se je ustanovil Srednješolski tečaj, sprva nekateri starši niso znali ceniti vrednosti te ustanove; treba jih je bilo navduševati, sedaj pa skoraj ni šolarja, ki ne bi tam nadaljeval slovenskega učenja. Večina se tudi veseli samostojnega potovanja v šolo in vesele družbe v Srednješolskem tečaju.

Ali se spominjate, kdo je bil vsa ta 4 desetletja med učnim osebjem vaše šole, kateri učitelji oz. učiteljice in kateheti? In kdo je bil občasna pomoč? Ali ste bili kdaj v zadregi za učno osebje v vaši šoli?

Upam, da se bom v glavnem spom-

nila vseh, ki so kdaj poučevali na naši šoli. Nekaj let sem učila sama in katehet. Prvi je poučeval verouk dekan Ciril Milavec, ki se je upravičeno pritoževal nad vročino v šolskih prostorih, saj smo začeli šolo januarja. Za njim dolga leta župnik Matija Lamovšek in sedaj poučuje verouk že enajsto leto profesor France Bergant.

Ko je bilo v veliki skupini 54 otrok, nas je prišel v letu 1961 pogledat v razred Pavle Rant in se ponudil za pomoč, ki je bila zelo dobrodošla. Poučeval je v treh obdobjih, tudi zadnje leto pred smrtjo. Zgodovina in zemljepis sta bila njegova predmeta. 12 let je poučevala Vida Pograjc, precej let učiteljica Angela Rajer, veliko let Vera in Veronika Zurc. Krajše dobe pa so poučevale Mimi Gorišek, Cvetka Malalan, Marija Kopač, Jožica Kopač, Iva Vivod, Marjanca Malalan, Danica Jerovšek, Lučka Češarek, Cvetka Kopač in Luka Debevec.

Občasno nam je vedno zelo rada priskočila na pomoč Minka Simčič in letos Silva Kovačič, ki pa že precej let pripravlja otroke (na skrivaj) za godovna voščila učiteljicam. Petje so poučevale Angelca Škofič, Marija Geržinič, Vera Zurc, Kristina Jerovšek, Anka Gaser, Veronika Zurc, Rožica Klemenčič, Nadica Grohar in Mojca Jelenc.

Ko je prof. Tine Vivod pripravil vadiateljske tečaje, smo vpeljali telovadbo, ki so jo prevzeli njegovi študentje in pozneje drugi prostovoljci. Med prvimi so bili Lidija Čop, Anka Golob, Vinko Lazar, Pavel Fajdiga, Jožica Kopač, Tomaž in Peter Kopač, Nadica Kopač, Marjan Grohar, Gusti, Sonja in Veronika Čop, Marija Urbančič, Dominik Oblak, Marjanca Malalan in verjetno še kdo drug.

Leta 1974 smo pričeli z otroškim vrtcem, kjer so poučevale Mirta Rant, Marjanka Kremžar, Mimi Gorišek, Ana Marija Jerebič, Veronika Zurc, Janika, Monika in Lučka Rant, Helena Dolinšek, Lučka Češarek, Pavla Petek, Irenka Žebre in Irenka Zarnik.

Ali bi dodali še kako pomembno o vaših šoli?

Rada bi še povedala, da so nam bili vedno v veliko pomoč dobri režiserji: najprej Vida Pograjc, Marica Debevec, Stanko Jerebič, Miha Gaser, Luka Debevec, Marija Zurc in Dominik Oblak.

Ali Cerkev danes RAZVELJAVLJA zakon?

LOJZE KUKOVICA

Nadaljevanje in konec članka iz prejšnje številke DŽ

Pomoč Cerkev v primeru neveljavnih zakonov

To so le nekateri primeri nezadostne in zato neveljavne zakonske privolitve. Seveda, če bi Cerkev že tedaj, ko se zakon pripravlja, mogla poznati vse možne okoliščine, zaradi katerih bi bil določen zakon neveljaven, potem ne bi bila potrebna cerkvena zakonska sodišča. A Cerkev ne vidi v notranjost človeškega srca. Verjame, kar ji povedo in kar se na zunaj kaže. Navadno to sovпада s tem, kar se godi v notranjosti človeka. A ne zmeraj. In prav za te primere ima Cerkev odprto pot, da pomaga tistim, ki živijo v neveljavnem zakonu, da jim namreč pomaga dogmati, če je bil njihov zakon res veljaven ali ne.

Toda ali ne uči Cerkev, da je zakon za zmeraj in da torej nobena človeška oblast ne more ločiti, kar je Bog združil? Tu je treba nekoliko natančneje razložiti, da se ne bo zdelo, kot da po eni strani Cerkev razglša božji nauk o nerazvezljivosti zakona, po drugi pa sama pripušča izjeme.

Cerkev resda proglašuje veličino zakona, še posebej krščanskega zakona. A prav zato tudi zahteva, da mora biti sklenitev zakona popolnoma zavestno in svobodno dejanje. In kadar zakon ni bil popolnoma zavestno in svobodno sprejet, ne more ne Cerkev ne nihče drug zahtevati, da se ima za zakon, kar nikdar zakon ni bil, in da naj nekdo sprejme nase dolžnosti, ki so lastne zakonu, ko pa zakona sploh ni bilo.

S tem seveda tudi ni rečeno, da Cerkev smatra kot sposobne za zakon samo nadpovprečne ljudi. To bi bil drug ekstrem, ki ga Cerkev zavrača. Zakon je za vse ljudi, tudi za preproste in neučene, kakršni so ljudje po večini. Je pa Cerkev zagovornica in braniteljica polne človekove svobode in noče ter tudi ne more hoteti, da bi kdo nosil posledice in bremena nekega dejanja,

v katero ni privolil z zadostno vednostjo in zadostno svobodo. To je nauk Cerkev. Takšen je tudi vedno bil, le da je napredek modernih ved, zlasti psihologije, odkril stvari o človeku, za katere v prejšnjih časih nismo vedeli, ki v boljši luči osvetljujejo zlasti skrivnostne vzmeti človeškega ravnanja.

Ko torej Cerkev zasluži, da je pri kakšnem razdrtem zakonu možno nesrečnima zakoncema pomagati, čuti pastirsko dolžnost, da to tudi stori. V nekaterih redkih primerih se ji bo morda posrečilo, da bo razdrti zakon lahko rešila. In tudi če je bil neveljavno sklenjen, bo morda dosegla, da ga bosta zakonca poveljavila in tako začela na razvalinah graditi novo zakonsko skupnost. Kaj pa, če to ni mogoče? In pogosto to res ni mogoče, ker je umrla med zakoncema vsa ljubezen. Tudi tedaj Cerkev — in še posebej tedaj — ne sme zapustiti svojih vernikov v njihovem brezupnem položaju. Poskusila bo še zadnje sreds-

tvo: ugotoviti, če je bil dotični zakon veljavno sklenjen. Največkrat bo morala ugotoviti, da je bil veljavno sklenjen. Včasih bo pa le našla, da je kljub nasprotnemu videzu zakon bil neveljaven. V tem primeru bo vso stvar prepustila cerkvenemu sodišču, kjer se bo začel postopek za ugotovitev veljavnosti ali neveljavnosti zakona. Zapriseženo bosta zakonca morala povedati, kako je prišlo do zakona, če je kdo od obeh stavil kakšen pogoj, ki je bil morda nasproten bistvu zakona, in podobno. Poklicala bo tudi priče, iz katerih izjav si bo poskušala ustvariti vedno jasnejšo sliko o tem, ali je bil zakon veljavno sklenjen ali ne. In če bo prišla do zadostne jasnosti o neveljavnosti zakona, ga bo s sodbo tudi za takšnega izrekla. Z njo bo zakonca z božjo avtoriteto zagotovila, da njun zakon nikdar ni bil veljaven in da imata torej pravico, da skleneta nov zakon, oziroma zakon, ker prejšnji sploh ni bil pravi zakon.

In to „uslugo“, če jo hočemo tako imenovati, kar ni pravilno, ker gre za pristno pravico, ki jo imajo vsi člani Cerkev, ne stori Cerkev le bogatim in slavnim ljudem, temveč z isto ljubeznijo tudi revnim in nepoznanim. Obojni so božji otroci. In prav zato tudi bogatim in slavnim ne sme odrekati te možnosti, čeprav se bodo nekateri pohujševali, češ da Cerkev zaradi velikega imena ali pa zaradi denarja razveljavlja zakon.

V soboto, 2. oktobra 1993, je bila krščena v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj ZOFIJA ZAKRAJŠEK, hčerka Andreja in Aleksandre roj. Cabana.

Kot da bi ga revnim in nepoznanim ne! V Cerkvi ima vsakdo možnost, da se obrne ne njeno sodišče in skuša dokazati, da je bil njegov zakon neveljavno sklenjen. Seveda je tudi prav, da tisti, ki morejo prispevati kaj h kritji stroškov, ki jih takšen proces povzroči, tudi dejansko prispevajo. Kdor tega ne more, se mu bo vse naredilo brezplačno. Javnost navadno zve le za razveljavo zakonov teh slavnih in bogatih, kajti naše posvetne revije se zanimajo le za te. Pri razveljavi zakonov revnih ni nobene senzacije.

Razveljava zakona seveda ni prava razveljava. Že vemo, da Cerkev nima nobene oblasti, da bi razveljavila kakšen zakon dveh kristjanov, potem ko je bil „dovršen“, to se pravi s prvim zakonskim dejanjem nekako zapečaten. Razlika je bistvena. Razveljavi se, kar je bilo kdaj veljavno. Razglasi se za neveljavno, kar je bilo ves čas neveljavno, le da ta neveljavnost ni bila poznana. To, kar Cerkev včasih naredi — in to je celó njena dolžnost — je, da razglasi kakšen zakon za neveljaven, kadar se za to verniki obrnejo na njeno sodišče in pred sodiščem tudi dokažejo, da je bil res neveljavno sklenjen njihov zakon.

„Razveljavljanje“ zakonov je bistven del današnje pastirske skrbi Cerkve. To pa je za marsikoga novo, tega ni bil vajen slišati. Morda prav zaradi tega težko razume to novost in jo celo težko sprejme in opraviči. Moramo

Načrtovanje družine

Otroci naj prihajajo na svet iz zavestne in odgovorne ljubezni staršev. Tudi otrok, ki ni bil spočet zavestno in ni bil „predviden“, naj bo sprejet prisrčno, nesebično in z veseljem, ki so ga sposobni zakonci v moči zakramenta svetega zakona.

Velikost družine ni mogoče določati, ne da bi upoštevali načela odgo-

zupati Cerkvi tudi v tem. Ne smemo biti manj razumevajoči kot je ona in tudi ne manj usmiljeni kot je ona. Kdo ni pripravljen, da pomaga iz teže nesreče človeku, kateremu lahko pomaga? Ni nevarnosti, da bi Cerkev bila preširoka. Ne bo razglasila za neveljavne zakone, ki jih ne bi po strogem in natančnem postopku spoznala za takšne. Želeti je le, da bi Cerkev še bolj olajšala te postopke, da bi vsi ljudje zanje vedeli in tudi vsi imeli v potrebi praktičen dostop do njih. Drugod po svetu se je ta novost Cerkve že tako razvedela, da je postalo nekaj vsakdanjega slišati o takšnih primerih. V naši slovenski skupnosti nismo tega bili vajeni do nedavnega. Bodimo le veseli, če je kdo mogel rešiti po tej poti svoj zakonski problem. Junaštva ne moremo zahtevati od nikogar, saj ga tudi sami le težko sprejmemo in še to le, kadar ni druge rešitve.

vornega materinstva in očetovstva. To zakonca uresničujeta, ko v medsebojnem pogovoru iščeta božjo voljo. Drugi vatikanski koncil pravi: „Krščanski zakonci bodo s človeško in krščansko odgovornostjo spolnjevali svojo nalogo in si v ubogljivi spoštljivosti do Boga s skupnim preudarkom in s skupno prizadevnostjo ustvarili pravilno sodbo... To sodbo si morajo pred Bogom napraviti navsezadnje zakonci sami. Pri svojem načinu ravnanja pa naj se krščanski zakonci zavedajo, da ne smejo odločati samovoljno, ampak da jih mora vedno voditi vest, ki jo je treba usklajati z božjo postavo; in biti morajo pri tem poslušni učiteljstvu Cerkve, ki to božjo postavo v luči evangelija verodostojno razlaga“ (CS 50, 2).

Cerkev uči, da mora vsaka uporaba zakona sama po sebi ostati naravnana na porajanje življenja. Namerno preprečevanje spočetja s sredstvi, ki ne ustrezajo naravi, in neposredna sterilizacija nista dovoljeni. Neposredni splav nikdar ne more biti sredstvo za uravnavanje rojstev (Humanae vitae št. 11 in 14).

Vprašanja, ki zadevajo odgovorno starševstvo, so težka in skoraj za vsak zakon drugačna. Nauk koncila, oznanjevanje škofov in dušnih pastirjev, razgovori z zdravniki in drugimi zakonci pomagajo, da si krščanski zakonci pravilno oblikujejo svojo vest, po kateri odločajo, zavečajo se odgovornosti pred Bogom.

Pomen družinskega življenja

Zakon se naravno razraste v družino. Po božjem načrtu je družina osnovna celica človeške družbe, iz katere naj človek izhaja, se v njej uvaja v življenje, zlasti v življenje skupnosti, ki jo gradi ljubezen. Družina je prava in najboljša šola medčloveških odnosov, ki temeljijo na ljubezni. V družini spozna človek vzor vsake človeške skupnosti, ki naj v mejah možnosti posnema družino. Tako je družina res šola prave človečnosti.

Družina je prva in nenadomestljiva skupnost, ki vzgaja. Mož, žena, otroci zorijo v družini. V ljubezni se odpirajo drug drugemu, premagujejo sebičnost, spoštujejo dostojanstvo in značilnost vsake osebe ter razumno sprejemajo delež vsakega člana pri oblikovanju in izpopolnjevanju družinske skupnosti.

V soboto, 10. julija 1993, je bil krščen v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj DAMIJAN MALALAN, sin Poldeta in Tončke roj. Koželnik

Nihče naj ne bi bil prikrajšan za izkustvo življenja v družini. To velja zlasti za prva življenjska obdobja. Znanost o človeku, zlasti psihologija in pedagogika sta prepričljivo pokazali pomen prvega otroštva za oblikovanje človeške osebnosti in prednost družinske pred vsemi drugimi oblikami vzgoje.

Danes je zaradi večje zaposlenosti neredko navzoča nevarnost, da bi se starši preveč posvetili službi in gospodarskim vprašanjem, vzgojo otrok pa prepustili drugim in jih tako prikrajšali za osebne odnose.

Posebno je potrebno pomagati staršem pri nadvse težavnem vprašanju, kakšen naj bo njihov odnos do doraščajočih. To je v naši dobi mnogo bolj zapleteno ko nekoč. Od staršev to zahteva še več zdravega čuta, učljivosti in molitve.

Družina mora pripraviti otroka na vstop v življenje, kar se začne takoj z njegovim rojstvom. Pomagati mu mora, da si izbere pravi poklic in si ustvari sam srečno družino.

Starši naj se že vnaprej pripravljajo na čas, ko se bodo ločili od otrok, in naj vedo, da jih nimajo predvsem zase, ampak za nje same, za družbo in Boga, od kogar so jih tudi prejeli.

Družina naj ne podleže nevarnosti, da bi se zaprla v svoj mali svet. Otroke je treba uvajati v sožitje z drugimi, v dobre odnose s sosedi, sorodniki, sovrstniki in v sooblikovanje svojega časa, njegovih vrednot in konkretnih družbene ureditve. Obtem uvajanju bodo otroci doživeli tudi nujnost odpovedi, brez katere ni sožitja z drugimi. Prav vzgoja za odpoved pa je danes dostikrat pomanjkljiva in hkrati nadvse potrebna.

Krščanska družina je znanamente Kristusove navzočnosti v človeški skupnosti. Taka družina je kakor svetilka vsem, ki iščejo pravo pot. S samim svojim obstojem razglša vrednote prihajajočega kraljestva, ko bomo vsi zaživeli kot ena božja družina.

Krščanska družina pa je tudi vir duhovnih poklicev in jim bo prav tako pomagala, da se razvijejo, kjer se le pokažejo. To bo dosegla z resnim krščanskim življenjem, pristrčno molitvijo, ki vključuje tudi željo za duhovnimi poklici, s solidarnostjo in prijateljskimi odnosi z duhovniki in drugimi duhovnimi poklici.

Vse to drugo, kar prinaša življenje družini, zahteva od staršev in otrok nenehnega iskanja, ponovnega razmišljanja in učljivosti.

SIMPOZIJ OB 60-LETNICI DŽ V LJUBLJANI

Dr. Irene Mislej je ob 60-letnici naše revije organizirala v Ljubljani znansstveno srečanje o kulturnem ustvarjanju Slovencev v Južni Ameriki. Za sodelovanje je pridobila predstavnike Slovenske izseljenske matice, Slovenskega sociološkega društva in Znanstvenega instituta Filozofske fakultete. Na simpoziju v kulturno-informacijskem središču v ljubljanskih Križankah so 20. in 21. oktobra sodelovali z referati: dr. Branko Marušič, dr. Milica Kacin Wohinz, mag. Aleksej Kalc, mag. Rozina Švent, prof. Aleš Breclj, dr. Marjan Drnovšek, dr. Rado Genorio, dr. Irene Mislej, dr. Martin Jevnikar, dr. Zora Tavčar, dr. Helga Glušič, mag. Bogdan Kolar, Marko Jenšterle, Pavle Fajdiga, dr. Edo Škulj in France Papež ter Tone Brulc iz Argentine. Srečanje je odprl dr. Mirko Jurak, uvodne besede pa sta spregovorila dr. Nace Šumi in dr. Dušan Nečak. Rozina Švent, NUK, je izdelala stvarno bibliografijo DŽ (1933-1992). Simpozija sta se udeležila tudi nadškof Šuštar in dr. Peter Vencelj, državni sekretar za Slovence po svetu.

Možje v San Miguelu na duhovnih vajah, ki jih je od 3. do 5. septembra vodil pater dr. Lojze Kukovica. Foto: Ivan MAKOVEC

Zakaj stojite ves dan brez dela?

MILE ŠKRBINC

S priliki o vinogradniku, ki nabira delavce, je Jezus zasnoval delovno silo božjega kraljestva; škofe, duhovnike in laike. Neizmerna množica vseh časov človeške zgodovine je bila poklicana na delo. Gospod kliče ob vsakem trenutku življenja in mnogi ne berejo božjega oglasa in postajajo kot brezposelni.

V našem stoletju je II. vatikanski koncil, eden izmed Gospodovih vabil, **goreče rotil** vse laike, naj se **radi** odzovejo s plemenitim in pripravljenim srcem in naj čutijo kot svoje, kar je Gospodovega. Kakšna čast in kakšen občutek nevrednosti pred Gospodarjem, ki nas je blagovolil poslati, ne da bi nas na kakršenkoli način prisiljeval! Kar želi Gospod, je, da naše srce vzljubi delo v njegovem vinogradu, kakor je izrazil to misel Blaise Pascal: „Red ljubezni je ta, da se zakoreniniš v srcu, preden opraviš dobra dela na zunaj.“ Dokler laiki ne uspejo doseči ljubezni do Cerkve, ne morejo stopiti iz vrste postajajočih brezposelnih, v škodo sebi in božjemu kraljestvu.

Vabilo ob zgodnji jutranji uri je bil naš **krst**. Naši starši in botri so se odzvali za nas; ko dosežemo krščansko zrelost, moramo odobriti in si prisvojiti njihovo odločitev; v njihovi veri moramo poiskati klice za svojo vero in tako „na lastno pest“ začeti z delom.

Ob „enajsti“ uri nas je Gospod poklical pri **birmi**. Čeprav nežno mladi, je bil naš odziv že bolj zavesten. Ko dozorevamo kot ljudje, moramo tudi to našo mladostno odločitev ucvrstiti in izreči ponovni dà Gospodu, kakor so ga bili zmožni tudi naši mladi mučenci.

Za delo v vinogradu pa še vedno tečejo ure dneva in še vedno je čas, da se ustopimo med krščanske laike.

Krščanski laiki imajo poklicanost, ki ima na poseben način **namen** iskati božje kraljestvo s tem, da se ukvarjajo s časnimi rečmi in jih urejajo v skladu z božjo voljo. „Njihovo mesto je na najbolj sprednji črti življenja Cerkve, kjer je Cerkev v živem stiku s človeško družbo in tako po krščanskih laikih postaja Cerkev življenjsko načelo človeške družbe.“ (po Piju XII.)

Še posebej so laiki poklicani, da stvarstvu vrnejo vso njegovo prvotno vrednost, in to ravno zato, ker jih krst ne izvzame iz sveta. „Bratje, vsak naj osta-

ne pred Bogom v tistem stanu, v katerega je bil poklican,“ je pozival že sv. Pavel prve kristjane. Ta misel je verjetno navdajala tudi papeža Janeza XXIII., ko je podelil odpustek za jutranjo posvetitev našega vsakdanjega dela.

Cerkev je nalogo laikov vstavila tudi v cerkveni zakonik, kjer določa, da „imajo (laiki) tudi to posebno dolžnost, da vsak po svoji zmožnosti časno ureditev stvari prepojijo in spopolnijo z evangeljskim duhom in tako na poseben način v urejanju teh stvari in izvrševanju svetnih nalog dajejo pričevanje za Kristusa“ (kan 225).

Nič posebnega kot naše vsakdanje delo, a ko ga posvetimo, postane posebno. Gospod vinograda nam ponuja delo, „zagrabimo“ za priložnost, tudi če gre za predzadnjo uro.

Koga vse potrebuje vinograd?

Včasih so v Ameriko odhajali samo mladi krepki ljudje, v Gospodovem vinogradu pa je vse drugače.

Krščanski laiki so otroci in starčki, bolni in krepki, možje in žene v letih ustvarjanja, dekleta in fantje v dozorevanju, trpeči in zdravi, predsedniki velikih združenj in držav, pa snažilci velikih in malih poslopij, slepi in jasnovidci, nemi in zgovorni. Nihče ne sme ostati brez posla. Za vse je delo božjem vinogradu.

Otroško življenje v nedolžnosti in milosti, kakor tudi trpljenje in zatiranje, ki so ga otroci po krivici deležni, prinaša njim in vsej Cerkvi v moči Kristusovega križa duhovno obogatitev. „Kdor sprejme takega otroka v mojem imenu, mene sprejme,“ je neizprosno jasen Jezus.

Polovico božjega ljudstva na svetu predstavljajo mladi. Oni imajo živ občutek za globoko sprejemanje vrednot pravice, nenasilja in miru. Njihovo srce je odprto za bratstvo, prijateljstvo in solidarnost. Cerkev ima veliko povedati

mladim in ti imajo veliko povedati Cerkvi. Cerkev mladim zaupa in jih ljubi, mladi pa morajo Cerkev motriti in odkriti v njej obraz Kristusa ter se vanj „zaljubiti“.

Mladi laiki so lahko pastoralna vnaša Cerkve in morajo zato imeti pogum, da so dejavne osebe, dejavniki evangelizacije in umetniki družbene prenov. Mladost je čas rasti in modrosti in starosti in priljubljenosti pri Bogu in pri ljudeh, zato je njihov odziv za delo v vinogradu Gospodovem tako važen.

Janez XXIII. je videl v **ženski** zavesti posebno dostojanstvo ter obvestu žene v javno življenje znamenje današnjih časov. Zavest, da ima s svojimi posebnimi darovi in nalogami svojevrstno poklicanost, se navdihuje v evangeliju in cerkveni zgodovini, ki je prepletena z velikimi in svetimi ženami.

Cerkev je od vsega početka, s svojim ustanoviteljem Jezusom na čelu, poklicala ženo k nalogam, ki so tesno povezane z evangelizacijo. Sveti Duh je prišel nad Marijo in apostole potem, ko so možje ob ženi, materi Cerkve, dolgo vztrajali v molitvi in pričakovanju sv. Duha. Od takrat je ponižna in skrita dejavnost milijonov žena odločujoče vplivala na rast Cerkve. Pri novi evangelizaciji, ki jo sklicuje Janez Pavel II., naj se žene obilneje udeležujejo apostolata na raznih področjih.

Za Sveto pismo je star **človek** simbol osebe, ki je bogata v modrosti in božjem strahu. Dar starosti je za Cerkev velik: stari so priče verskega izročila, mojstri življenja in izvrševalci dobrote. Stari ljudje se morajo vedno znova osveščati, da njihova starost ne pomeni nobene prekinitve njihove naloge v Cerkvi in družbi, pač pa mora najti nov izraz v dajanju zgleda vsemu božjemu ljudstvu. Po božji zamisli je vsak človek od prvega do zadnjega diha v rasti življenja. Ko bi mogli zajeti vso modrost in skušenost starih in ju napeljati na turbine apostolskega dela Cerkve, koliko milostne energije bi proizvajali! V zadnjih desetletjih podaljšano povprečno človeško življenje terja od apostolskih organizacij večjega razmisleka in novih prijemov, da se povabi na delo modre in vešče osebe, ki v čuječi starosti razmišljajo preteklost in morejo nuditi odraščajočemu človeštvu neslutene blagoslove. Tudi zanje je pojem laika v Cerkvi živ in plodonosen.

Pod krščanskim laištvom ne razumemo samo v polnosti moči vojskujoče se Cerkve, temveč vse božje ljudstvo, tudi tisto, ki ga včasih človeška mogočnost ne upošteva po njegovi pravilni teži. Otroci, starejši ljudje, žene in mladi so tvorna delovna sila božjega vinograda.

VERITATIS SPLENDOR

Nadaljevanje s 291. strani

Boga in proti Bogu torej le s temeljno odločitvijo, te pa ne spreminjamo kar tako. Tako „navadni smrtni grehi“, ki se ne tičejo direktno Boga in naše ljubezni do njega, človeka ne odtrgajo od Boga, stoji tako rekoč na robu našega moralnega življenja. Pravi nauk, ki ga okrožnica z vso silo in resnostjo znova izpove, je, da nas vsak smrtni greh loči od božje ljubezni in torej preklicuje prejšnjo našo temeljno odločitev za Boga.

Četrto vprašanje: **Moralno dejanje.** Cerkev je vedno učila, da je moralno dobro le tisto dejanje, ko se človek odloči skladno z resničnim dobrim. Samo resnično dobro dejanje človeka vodi v življenje. Pri presoji tega, kaj je moralno dobro dejanje, se pa ne sme upoštevati samo morebitnega dobrega namena človeka, tudi ne samo okoliščin. Predvsem važno je, da je predmet dejanja skladen z moralnim redom, torej končno z božjo voljo. Nekateri nove teorije pa uče, da je za moralno presojo kakšnega dejanja treba gledati le na to, kakšne posledice in kakšne učinke bo nameravano dejanje imelo. Če bo vsota predvidenih dobrih posledic in dobrih učinkov večja kot vsota slabih, potem je takšno dejanje moralno dobro, tudi če ni v skladu s kakšnim določenim moralnim zakonom. Splav je sicer načelno gledano nekaj slabega, a zgodi se lahko, pravijo, da so dobre posledice in dobri učinki splava kdaj večji kot pa slabe posledice in slabi učinki. V takem primeru splav ne bi bil nič moralno slabega. Pravi krščanski nauk je čisto drugačen: so dejanja, ki so po svoji naravi, notranje slaba in jih nobena dobra

STOLETNICA ŽUPNIJE SVETEGA VIDA V LJUBLJANI

Na prvo septembrsko nedeljo je največja slovenska župnija v Združenih državah praznovala svojo stoletnico. Ta stoletnica je potrdila, da Slovenci zmoremo v tujem svetu prav v povezanosti s Cerkvijo ohraniti slovensko zavest in obdržati svoj jezik in kulturno samobitnost.

Leta 1893 je tedanji clevelandski škof Horstman imenoval takratnega novomašnika Vida Hribarja, doma je bil iz Zgornjega Tuhinja, za prvega župnika slovenskih naseljencev, ki so v tistih letih v trumah prihajali „s trebuhom za kruhom“ v Cleveland in v Ohio. Najprej je moral najti zemljišče za cerkev. Naslednje leto je že začel postavljati prvo leseno cerkev, ki je postala dom in zavetišče za tisoče priseljencev. Okrog cerkve so si rojaki postavili svoje domove. Nastala je naselbina, ki je še danes poznana kot „saintclairska“.

Tudi za Hribarjem so se vrstili izredni dušni pastirji, ki so vsak na svoj način prispevali k ugledu in napredku župnije

posledica, ki bi morda iz njih izhajala, ne more spremeniti v moralno dobra. Kot zgled takšne absolutne veljave moralnih zakonov in zvestobe njim navaja papež mučeništvo. Mučenec ne gleda na posledice dejanja, temveč na pravilnost svojega ravnanja, tudi če od njega zahteva zadnjo žrtev — življenje.

So to na prvi videz akademska vprašanja, a kdor jih skuša globlje razmisлити, bo videl, da gre za temeljna vprašanja krščanske morale z nedoglednimi posledicami za vsakdanje moralno ravnanje človeka.

KATEKIZEM KATOLIŠKE CERKVE V SLOVENŠČINI

3. novembra je ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar v Ljubljani predstavil novi Katekizem katoliške Cerkve v slovenskem jeziku. V slovenščino so ga prevedli iz francoščine. Doslej je izšel v francoskem, italijanskem, španskem in nemškem prevodu. Po vseh deželah je novi Katekizem uspešnica. Slovenski prevod je izdala Slovenska škofovska konferenca, založila pa Družina. Knjiga ima 804 strani, tiskana je na umetniški papir in trdo vezana, njena velikost je 17 x 24 cm in stane 3150 SIT.

ter slovenske skupnosti v mestu. Med njimi velja posebej omeniti dva: prvi je bil Jernej Ponikvar, ki je vodil zidavo sedanje župnijske cerkve v letih najhujše gospodarske krize, ter Alojzij Baznik, ki je že kot kurat v ameriški vojski pomagal beguncem iz Slovenije, potem pa jih toplo sprejemal pri sv. Vidu v Clevelandu. Z njihovim prihodom je župnija še enkrat narodnostno zacvetela.

Za jubilejno leto je župnija pod vodstvom župnika Jožeta Božnarja obnovila cerkev in priredila prezbitarij. Iz Slovenije so povabili slikarja Hanka, ki je naredil nove freske, in Sotlerja ter Zoubka za dekoracijo. Postavili so tudi nove klopi.

Slovesno bogoslužje ob somaševanju 20 duhovnikov in pomožnega škofa Pevca je vodil clevelandski škof Anthony Pilla v angleščini z nekaterimi slovenskimi deli. Po maši je bil sprejem v Slovenskem narodnem domu, ki se ga je udeležilo skoraj 600 župljanov in gostov.

SVET KRISTUSU!

16. oktobra 1993. Proslava misijonske nedelje v dvorani Slovenske hiše. Foto: Marijan

VERA IN ŽIVLJENJE IZ VERE

Z *nravnim področjem* je tesno povezano svetovnonazorsko prepričanje, človekova vera ali nevera. Mladi, ki si resno prizadevajo za *nravno življenje*, pa niso nujno tudi verni. Ravno v našem času najdemo ljudi, ki imajo razvit čut za *nravni red*, za *nravne vrednote*, za *dolžnosti* in *odgovornosti*, a trdijo, da v Boga ne verujejo. Prav tako odklanjajo Cerkev in vse, kar jim Cerkev želi nuditi. Na drugi strani pa najdemo ljudi, ki o sebi trdijo, da so verni in na zunanji tudi spolnjujejo svoje verske dolžnosti, kot npr. obisk maše, obhajanje cerkvenih praznikov in prejemanje zakramentov. V svojem *nravnem življenju* pa, vsaj na nekaterih področjih, živijo brez ozira na božje zapovedi in smernice Cerkve. S tem je tudi njihova vernost, ki bi se morala pokazati predvsem tudi v *nravnem življenju*, postavljena pod vprašaj. Torej je nesporno dejstvo, da *nravne* in *verskega prepričanja* ni mogoče preprosto istovetiti med seboj.

S tem se postavlja še drugo vprašanje: ali za *vernega* in *nevernega* človeka veljajo isti *nravni red*, iste zapovedi in prepovedi ali pa ima *neveren* človek drugačno moralno kakor pa *veren*? Ko gre za človeka, za med-

Pismo slovenski mladini

ALOJZI ŠUŠTAR

sebojne odnose med ljudmi, pa tudi za življenje v družini in družbi, za poklicno življenje in za odnos do materialnih dobrin, do sveta in do narave, se takoj pokaže, da veljajo za vse isti *nravni red*, iste zapovedi in prepovedi. Verni in neverni vedo, da so nasilje, sovraštvo, laž, krivica, izkoriščanje bližnjega, kratenje temeljnih pravic, goljufija, nepoštenost, nekaj slabega. Neverni in verni se zavedajo svoje dolžnosti, da bližnjemu pomagajo v stiski, da spoštujejo starše in predstojnike, da skrbijo za svoje življenje, da sebe in bližnjega varujejo pred škodo. Res pa je, da se neverni ne zavedajo svojih dolžnosti do Boga, kot so obisk maše, molitev in prejemanje zakramentov, sodelovanje v cerkveni skupnosti in izpolnjevanje cerkvenih predpisov. Vendar za nikogar ni mogoče vedeti, koliko se morda tudi njemu ne oglašajo vest in ga opominja na njegov osebni odnos do Boga in na osebni odgovor na božji klic v vesti.

Čeprav imajo verni in neverni na *nravnem področju* v zelo veliko stvarih iste dolžnosti, je vendar razlika v tem, da imajo verni še drugačne nagibe za izpolnjevanje *nravnega reda*. Zanje je glavni nagib pokorščina Bogu in izpolnjevanje njegove volje. Prav tako verni v *nravnem življenju* pričakujejo božje pomoči in zanjo prosijo. Ko kršijo *nravni red*, se zavedajo, da so s tem žalili Boga in naredili greh ter da je za to treba prositi odpuščanja in se spraviti z Bogom. Končno verujejo, da Bog na poseben način hudo kaznuje in dobro plačuje, in to ne le na tem svetu, ampak tudi po smrti. Glavna razlika pa je v tem, da je za *vernega* človeka *nravno življenje* predvsem hoja za Kristusom v tesni povezanosti z njim na podlagi krsta in drugih zakramentov. Zato je *nravno življenje* *vernega* kristjana kljub podobnosti z *nevernim* vendar nekaj bistveno drugačnega.

Verskega prepričanja in življenja iz vere in po veri pa ni mogoče skriti samo na izpolnjevanje zapovedi ter

na pošteno in dobro življenje. Veren človek se zaveda, da ga v razodefju, v Svetem pismu, po Cerkvi in po notranjem klicu nagovarja Bog sam. Bog se človeku razodeva kot stvarnik in kot zadnji cilj, v učlovečenem božjem Sinu Jezusu Kristusu pa kot odrešenik. Kristus je vse ljudi odrešil s svojim trpljenjem, smrtjo in vstajenjem ter jim dal možnost, da v veri in po krstu postanejo deležni božjega življenja. Boga smejo nagovarjati kot svojega očeta, ker so v Kristusu postali božji sinovi in hčere, Kristusovi bratje in sestre in dediči božjega kraljestva. Vera in zaupanje v Boga in njegovo ljubezen, ki se na poseben način razodeva v delovanju Svetega Duha v Cerkvi in v kristjanovem osebnem življenju, mu dajeta notranjo moč za hojo za Kristusom in za zvestobo božjemu klicu. Na tem svetu obstaja odgovor na božji klic v zvestobi evangeliju, ob smrti pa v vstopu v večno življenje. Ena temeljnih resnic krščanske vere je ravno resnica, da s smrtjo ni vsega konec, ampak da se začne novo življenje, pri Bogu, ki ne pozna konca. Ali bo to večno življenje res pri Bogu in bo pomenilo večno srečo ali pa bo ločeno od Boga pomenilo večno trpljenje, ni odvisno samo od božje milosti, usmiljenja in dobrote, ampak tudi od zemeljskega življenja. V luči vere dobiva zemeljsko življenje, poklicno delo, ljubezen do bližnjega, sprejemanje trpljenja in izpolnjevanje božje volje še drugačno vrednost in pomen.

Ker vera in vernost človeku nista prirojeni, ampak zahtevata svobodno odločitev in osebno sodelovanje, je pri mlademu človeku pomembno, da se odpre Bogu, ki človeka na različne načine nagovarja, in se zanj in za njegovo besedo zanima. Čimbolj naj skuša spoznati svet vere, troedinega Boga in njegovo delovanje v zgodovini in v današnjem svetu, Kristusa in njegovo Cerkev. Zanimanje za božjo besedo in za verske resnice, za nauk Cerkve in za njeno bogoslužje ter pripravljenost za sodelovanje v Cerkvi s

pričevanjem za evangelij in s krščanskim življenjem so bistveni sestavni del vernosti. Kakor človek potrebuje vzgojo in izobrazbo na drugih področjih, tako tudi na verskem. Kdor sam sebe zanemari in ostane versko nerazvit ali le na otroški stopnji, se v današnjem svetu, kjer srečuje toliko ljudi, ki ne verujejo in ne živijo po božji volji, ne more znati in ne ohraniti svoje vernosti. Pri tem pa je treba vedno znova poudariti, da vernost ni samo sad osebnega prizadevanja, ampak najprej božji dar, za katerega moramo prositi in biti zanj hvaležni.

Kdo je kristjan?

Kako naj kristjani najbolj pokažejo, da so v veri sprejeli božje življenje in da hočejo odgovoriti na božji klic? Nedvomno to storijo že s svojim verskim prepričanjem, ko izpovedujejo vero v troedinega Boga in njegovo delovanje, vero v Cerkev, v odpuščanje grehov in v večno življenje, kakor molimo v apostolski veroizpovedi. Prav tako h krščanskemu življenju nujno spadajo molitev, udeležba pri maši, sprava z Bogom v zakramentalni spovedi, prejetje obhajila, cerkvena poroka ter

ob koncu življenja odhod s tega sveta z blagoslovom in molitvijo Cerkve. A najbolj odločilno razpoznavno znamenje za kristjana je po Kristusovi besedi ljubezen do bližnjega. Po resnični dobroti do vsakega človeka, po usmiljenju in nesebični pripravljenosti pomagati drugim, po odpuščanju in po vračanju hudega z dobrim, po ljubezni do vseh, tudi do sovražnikov, bi morali ljudje najprej in najbolj prepoznati Kristusove učence.

Kdor je res odkril božji klic in doživel dar novega življenja iz vere, upanja in ljubezni, čuti notranjo potrebo, da tega ne obdrži samo zase, ampak da to oznanja, o tem pričuje in to posreduje tudi drugim. Živa Cerkev je nujno misijonarska ne samo v daljnih misijonarskih deželah, ampak povsod. Ker kristjani potrebujejo medsebojno potrjevanje, spodbujanje in pomoč, se morejo samo v živem krščanskem občestvu razvijati in zoreti v vedno bolj popolne ljudi in božje ljudstvo. Veliki zgledi izrednih osebnosti iz zgodovine in našega časa so jim nenehna spodbuda, da na svoji poti ostanejo zvesti in ne omagajo, ampak se z veseljem in iz svobodnega prepričanja odločajo za vedno večjo in iskrenejšo predanost Bogu in njegovi volji.

Vsega pa si ni nikdar mogoče tako popolno pridobiti, da bi bil kristjan lahko zadovoljen s samim seboj, češ da vero, upanje in ljubezen, krščansko življenje in izpolnjevanje božje volje popolnoma obvlada in je v tem do konca utrjen. Vera in zvestoba Bogu je življenje, vedno novo odkrivanje in vedno novo osebno odgovarjanje na božji klic. Evangelij nam celo pravi, da je krščansko življenje nenehno spreobračanje in prenavljanje. Nikdar se nam ne bo popolnoma posrečilo odločiti starega človeka in obleči novega v Jezusu Kristusu, ker to ostane nenehna življenjska naloga.

Vprašanja ob koncu

Dragi mladi prijatelji, ob koncu bi vam rad postavil štiri vprašanja in se z vami o njih pogovarjal. Ta vprašanja so:

1. Kaj vse to, kar je bilo v pismu omenjeno, pravzaprav pomeni?
2. Kako je bilo z vsem tem v našem življenju doslej?
3. Kaj naj se spremeni za naprej?
4. Kaj je mogoče storiti takoj, kaj sčasoma, kaj ostane daljši program?

8. avgusta 1993. Svatje na ponovitvi nove maše lazarista Pavleta Novaka v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi v Lanusu.

Nemoralnost sprenevedanja

MARKO KREMŽAR

Naša polpretekla zgodovina, komunistična revolucija s svojimi umori in množičnimi poboji ter štiridesletni partijski totalitarizem so celo zdaj, v demokratični, samostojni republiki Sloveniji obravnavani z nerazumljivo mlačnostjo.

Sprenevedanje je bilo do pred kratkim posplošena drža tako v občilih kakor med politikami in strankami v slovenski državi. Le zdovski tisk, v domovini pa posamezniki med pismi bralcev ter redki jasnovidni in pogumni pisci so vztrajali na stališču, da se pravna država pričinja pri razčiščenju preteklosti in poravnavi krivic, ki so jih storili med revolucijo in po njej predstavniki totalitarnega, a vendarle slovenskega komunističnega režima.

V resnici gre pri tem za globoko moralno vprašanje, o katerem je katoliška Cerkev uradno že spregovorila. Vendar je po tolikih letih obzirnega molka potreba vedno znova opozarjati in jasno kazati na usodne posledice strahu, brezbriznosti in koristolovstva, ki so vir sprenevedanja. To je v bistvu le drugo ime za laž. Kdor resnico zamolčuje, služi laži, prav kakor daje potuho krivici, kdor se ne trudi za pravičnost.

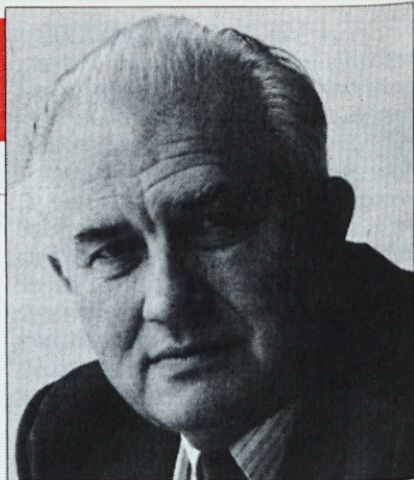
Vse to pomeni svetu, ki ne priznava vrednot, malo ali nič. Kristjan pa bi moral vedeti, da sta prav resnica in pravica vrednoti, ki omogočata življenje. In Slovenci potrebujemo danes vse rezerve življenjskih sil, če

hočemo preživeti.

Zato je naša dolžnost opozoriti na jasno izjavo, ki jo daje o tej zadevi novi predsednik parlamentarne komisije za razčiščevanje povojnih zločinov dr. Jože Pučnik.

Če pomislimo na tragično zapravljanje časa prejšnje parlamentarne komisije za razčiščevanje iste problematike, je pomembnost dr. Pučnikovih izjav tem pomembnejša. Sam ugotavlja, da „v teh letih po zamenjavi komunističnega režima... nismo naredili na tem področju skoraj ničesar“. Upajmo, da bo tej izjavi kmalu sledila naslednja, logična ugotovitev, da se komunistični terorizem ni pričel s „povojnimi zločini“, temveč s poboji zavednih Slovencev med okupacijo, ter da je KP načrtno izzvala revolucijo v trenutku, ko je bil ogrožen sam obstoj našega naroda.

V svojem članku, ki ga je objavil v Delu 28. avgusta pod naslovom „Nehajmo se sprenevedati“, postavlja avtor vprašanja naše polpretekle zgodovine v pravo perspektivo. Njegov spis predstavlja temeljit politični program. Če bo dr. Pučnik na mestu, za katerega je zadolžen pred slovenskim parlamentom in narodom, svoj program res izpolnil, bo ponovno našel mesto med našimi najvidnejšimi politikami. Njegov doprinos bo lahko bistvenega pomena za globoko demokratizacijo slovenskega javnega življenja in za zaključek revolucionarnega obdobja, ki bo vreden civiliziranega naroda in pra-

vne države.

V naslednjem povzemamo najpomembnejše odstavke iz omenjenega članka:

Zgodovina nas uči, da v družbi niso mogoči čarobni skoki v zaželeno stanje. Ne moremo se izogniti neprijetnim ali mučnim okoliščinam tako, da vtaknemo kot noj glavo v pesek, in zavzeto ponavljamo, da jih ni. Prav obratno je res: čim bolj se trudimo zapirati oči pred neprijetnimi dejstvi, tem manj učinkoviti smo pri njihovem odpravljanju in preseganju. (...)

Trenutno je v modi sprenevedanje v odnosu do preteklosti. Izdeluje in ponuja se vzorec dokazovanja, ki vsebuje približno naslednje sestavine: Komunistični režim v Sloveniji je bil legalen, zločini, ki jih je izvršil, torej niso zločini, morilci so ubijali po zakonu in torej niso morilci, plačilo, ki so ga za to dobili, je legalna pravica, ugled, ki so si ga tako prislužili, je povsem upravičen, in tako naprej. Naslednja sestavina tega dokazovanja je ugotovitev, „da je vse že tako strašno daleč v preteklosti“ in sploh več ne zadeva večine danes ži-

Morda bi bilo treba začeti pogovor kar od začetka ali pa vsaj ob tem ali onem določenem vprašanju in odstavku. Sele v osebnem razmišljanju, odkritem pogovoru in ob preverjanju vsega tega v osebnem življenju, v skupini, v kateri se srečujete, bi bilo mogoče ugotoviti, ali vam to pismo kaj pomeni, ali vam je dalo kaj pobud, ali vas je kje zadelo in prizadelo, izzvalo in razgibalo. Pogovor in odgovor na zastavljena vprašanja prepustim vam.

Rad pa bi poudaril še dve stvari. Ne mislite, da ste v preverjanju svoje-

ga življenja ob tem, kar je povedano v tem pismu, sami ali da vas je malo. Morda imate v svojem okolju res občutek osamljenosti in zato tudi malodušnosti ali celo manjvrednosti. Naj vas taki občutki in misli ne prevzamejo. Niste sami, najprej zato ne, ker živite v velikem občestvu verujočih v Cerkev in v občestvu vseh tistih, ki iščejo. Z njimi ste nevidno povezani, pa naj gre za nepregledne množice v zgodovini ali za kristjane v našem času. In končno niste sami zato, ker je vedno več takih, ki iščejo, upajo, veru-

jejo in ljubijo. Seveda niso to vsi. Tudi v svoji okolici srečujete drugače misleče. Spoštujte njihovo prepričanje. Ničesar jim ne vsiljujte, a tudi sami se ne dajte zbegati. Poklicani ste k zvestobi — to je drugo, kar bi še rad poudaril. Zvestoba pomeni, da se zanesemo na Tistega, ki ostane zvest, tudi če sami nismo bili vedno zvesti, na Kristusa. Zvestoba pomeni vztrajnost in trdnost, svobodo in notranjo moč. Zvestoba pomeni tudi vedno nov začetek, iz katerega raste in zori seme, ki ga je Bog položil v nas.

večih državljanov Slovenije. Zadnja sestavina je seveda poziv, da „v teh težkih časih gospodarske in socialne krize v novi državi“ ohranimo „enotnost naroda“, da „ne odpiramo starih ran“, saj „to nikomur ne koristi“.

V tem vzorcu dokazovanja gre torej za tezo o legalnosti komunističnega terorja, za tezo o časovni oddaljenosti tega terorja in za tezo o nesmiselnosti njegovega obravnavanja. Nobena od teh tez ne vzdržiti kritičnega premisleka.

Intelektualno najbolj perverzna je teza, po kateri je komunistični teror v Sloveniji izhajal iz države, bil zato „legalen“ in zato ni mogoče govoriti o zločinih. To seveda predpostavlja tezo, da lahko država odredi vse, kar lahko v vsakokratnem sistemu legitimiranja uveljavi. Po odredbi držav je potemtakem vse dovoljeno, država in njeni zvesti služabniki torej a priori ne morejo izvrševati zločinov, saj je vse, karkoli stori, legalno. (...) Po tej tezi je država vsemogočna, saj ima vsaka država tak ali drugačen mehanizem legitimiranja samega sebe. Intelektualna perverznost takega stališča je v tem, da njegovi avtorji vede zavračajo vse kriterije legitimnosti, ki jih je doslej razvila evropska civilizacija: upoštevanje temeljnih človekovih pravic, opredeljenih v aktih Združenih narodov in drugih mednarodnih institucij, jih očitno prav nič ne briga...

Odločno zavračam cinizem tistih, ki pravijo, da se jih spori „starih rodov“ ne tičejo, da naj ne brskamo med kostmi in da se bo „zadeva“ tako in tako v nekaj letih „biološko“ uredila: pomrli bodo tako krivci kakor žrtve in problem bo „rešen“. Zavračam ga zato, ker se mi obrača želodec ob takšni „moralni“. Zavračam ga tudi zato, ker se mi upira socialna brezdušnost takšnega gledanja, ki ni le izraz generacijskega egoizma, temveč tudi perverzne slepote za neločljivo povezanost generacij in za kontinuiteto odgovornosti.

Tudi teza o nesmiselnosti današnje obravnave komunističnih zločinov temelji na zelo površni analizi. Brani položaj tistih, brani privilegije tistih, ki so izvrševali zločine, povsem pa pozablja na socialni položaj in zapostavljenost žrtev komunističnega nasilja. Licemerno pozivanje k „ohranjanju enotnosti naroda“ je tako tisti ceneni patriotizem, ki je velikodušen, kadar naj bi zanj plačevali drugi... Plačevali naj bi še

nadalje tisti, ki so bili žrtve, zločinci komunističnega obdobja, njihovi voljni izvrševalci pa naj bi še nadalje ohranjevali privilegije, ki so si jih prilastili. In prav takšno razumevanje položaja nam skušajo nekateri teoretiški podtakniti kot „skrb za pravno državo“!

Od volitev 1990 pa do danes se v Sloveniji sprenevedamo v odnosu do komunistične preteklosti in do zločinov iz tega obdobja. Sprenevedamo se zato, ker prevladuje iluzija, da se lahko temu delu naše zgodovine izmaknemo, ne da bi ogrozili prihodnosti. Da lahko vtaknemo glavo v pesek in vzkliknemo: „Ničesar ne vidimo — torej ničesar ni!“

Za sistematično urejanje odnosa do obdobja komunističnega nasilja v Sloveniji potrebujemo dvoje:

- vrednostno politično oceno tega obdobja in

- zakonsko ureditev pravnih posledic, ki izhajajo iz sprejete vrednostne politične ocene komunističnega nasilja.

Če hočemo dograjevati našo narodno identiteto, katere bistvena sestavina je tudi narodni spomin, moramo čimprej priti do narodnega spomina, moramo čimprej priti do natančno izražene vrednostne politične ocene o medvojnem in povojnem dogajanju v Sloveniji, potrebujemo vrednostni okvir, ki nam bo omogočil pravno vrednotenje vojnih in povojnih zločinov, primerov zlorab pravnih sredstev komunis-

tične države proti lastnim državljanom, pa tudi okvir za odpravljanje nezaslužnih privilegijev posameznikov, skupin in organizacij, ki so si jih prilastili kot nosilci komunističnega režima. V teh letih po zamenjavi komunističnega režima z večstrankarsko demokracijo nismo na tem področju naredili skoraj ničesar. Vzrok za to je, poleg primera zaposlenosti z osamosvajanjem države in z mednarodnim uveljavljanem, dejstvo, da še vedno nimamo ustreznega zakona, ki bi z enosmiselnimi in povsem različno zapisanimi kriteriji omogočal reševanje posameznih pravnih, socialnih in moralnih problemov s tega področja...

Področje pravnih problemov, ki bi jih morali z zakonom ali z zakoni urediti, je zelo obsežno in strokovno zahtevno. Naj navedem nekaj primerov, ki so najbolj očitni.

- V Sloveniji nimamo zakona za razveljavitev napisanih in nenapisanih smrtnih obsodb, ki so bile deloma izvršene, deloma spremenjene v dolgotrajne kazni prisilnega dela. Razveljavitev bi morala potekati po uradni dolžnosti. Ne gre zgolj za simbolično priznanje zločina, temveč za izhodišče za pravne zahteve na socialnem področju.

- Nimamo zakona, ki bi po uradni dolžnosti izsilil preiskavo o mestu pokopa posameznih žrtev. Še vedno živijo nekatere priče umorov ali celo morilci sami. Vsekakor živijo njihovi politični kolegi v partiji, pa tudi sorodniki ali prijatelji, ki imajo takšne infor-

Procesija od cerkve sv. Ane na kraj groze v Teharjah.
Vodil jo je torontski nadškof dr. Lojze Ambrožič. Foto: Marijan.

macije, vendar jih prikrivajo, ker jih nihče ni zaslišal. Tudi tukaj bi morali vpeljati kazensko pravno odgovornost za zadrževanje informacij oziroma za njihovo potvarjanje.

- Ni zakonske podlage, da bi po uradni dolžnosti razveljavili kazni, ki so bile izrečene v političnih procesih.

- Ni zakonske podlage, da bi zaporne kazni, ki so bile praktično vedno prisilno delo, po uradni dolžnosti priznali za pokojninsko dobo. Nekdanji zaporniki lahko to upravičeno pričakujejo, saj srečujejo svoje nekdanje sodnike, ki jim je bila hlapčevska služba natančno ali celo beneficirano všteta v pokojninsko dobo!

- Ni kazenske podlage, po kateri bi uslužbencem tistih državnih institucij, ki so izvrševali zločinska povelja, lahko razveljavili beneficirano delovno dobo in temu ustrezno ponovno določili višino pokojnine.

- Ni zakona, ki bi določil, da so nekatere ustanove in organizacije komunistične diktature imele zločinski značaj. Naj omenim Komunistično partijo, njene likvidatorske službe, obveščevalne službe, kolikor so delale na notranjepolitičnem področju, zavaljni propagandni aparat in še marsikaj drugega. Tudi tukaj bi bilo treba izvesti pokojninskopravne korekture; zločinske dejavnosti ni mogoče šteti v

pokojninsko dobo.

- Nimamo urejene zakonodaje o kolaborantstvu. Medtem ko imamo za kolaboracijo z medvojnimi okupatorji zelo represivne predpise, je kolaboracija z boljševiškim sistemom Sovjetske zveze povsem izpuščena. Podobno velja za hlapčevsko kolaboriranje z Beogradom.

- Nimamo zakonske ureditve vprašanja komunističnih arhivov. Bolj kot udbovski arhivi so pomembni arhivi Komunistične partije in njenih naslednic. Ker je bila partija edina vladajoča stranka in nosilka diktature, je treba vse njene arhive vključiti v državni arhiv. Odtegotanje teh arhivov, njihovo skrivanje, ponarejanje ali prilaščanje, vse to mora postati kaznivo dejanje, saj gre za lastnino države.

Problemov, ki zahtevajo zakonsko urejanje, je torej zelo veliko. Če se hočemo dokopati do teh zakonov, potrebujemo čimprej vrednostno politično oceno komunistične diktature in njenih posameznih institucij in organizacij.

Prepričan sem, da je sistematično urejanje našega odnosa do komunistične diktature projekt, ki je nacionalnega pomena. Gre za nacionalno in državno identiteto, gre za narodni spomin in za odkrito poštenost do lastne zgodovine in do samega sebe. Smo narod, ki si je ustvaril državo, utemeljil

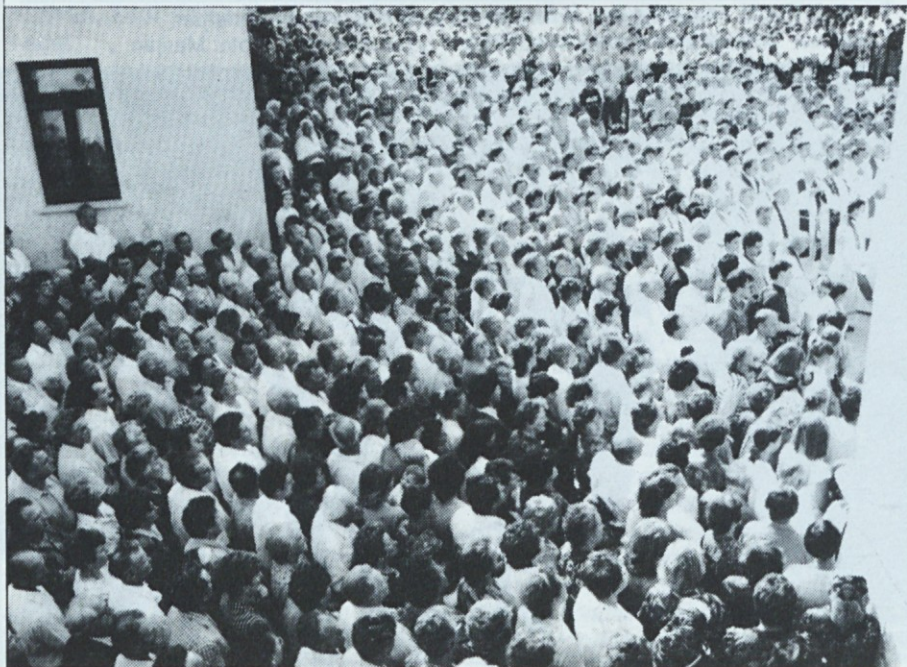
demokratičen parlamentarni sistem in ki si zdaj prizadeva za vključitev v evropsko integracijo. To pa pomeni, da se moramo obnašati kot država, kot pravna država. To pomeni, da ne moremo, da ne smemo očitnih zločinov komunističnega režima skrivati sami pred seboj in pred drugimi. To pomeni, da umorov, terorja in brezobzirnega kratenja temeljnih človekovih pravic, posebnost političnih, ne smemo vzeti za „kavalirski delikt“, lepo „spravno“ pomežikniti, svetohlinsko vzdihniti in reči: Kar je bilo, je pač bilo...

Vrednostna politična ocena komunističnega režima v Sloveniji je ena od pomembnih programskih zahtev pri oblikovanju takšne politične povezave v Sloveniji, ki bo sposobna uresničiti ta projekt. Prepričan sem, da je to mogoče.

Tako zaključuje dr. Jože Pučnik svojo izjavo in poziv: „Nehajmo se sprenevedati!“

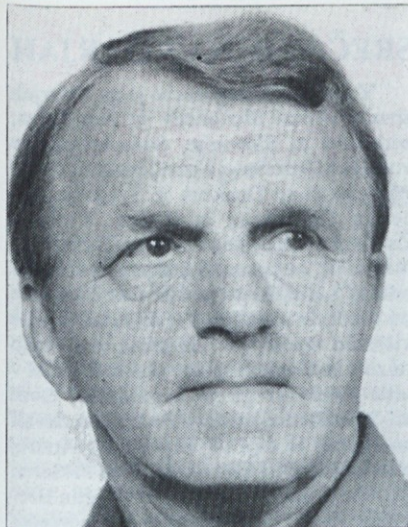
Avtor stoji pred težko politično nalogo, ki pa ima neizmerljivo moralno razsežnost. Gre, po njegovih besedah, za „vrednostno politično (to je moralno) oceno komunistične diktature in njenih posameznih institucij in organizacij“. Le taka ocena bo zdravo izhodišče za presojo vse naše polpreteklosti in bo pomenila temelj za pravičnejšo in tudi uspešnejšo sedanost v slovenski državi, v našem moralnem občestvu pa tisti mir, ki ga nobena formalna sprava ne more dati. To je mir resnice in pravice. ●

Ogromna množica faranov na slovesnosti z odkritjem spomenika dvesto rovtarskim domobrancem v nedeljo 22. avgusta 1993 v Rovtahn nad Logatcem. Več o tem prihodnjič.

POSVET DUHOVNIKOV IZ ZAMEJSTVA IN ZDOMSTVA

17. in 18. avgusta je bilo srečanje slovenskih duhovnikov iz zamejstva in zdomstva v domu duhovnih vaj tržaške škofije Beattitudini pri Trstu. Prof. Rafko Valenčič je predaval o pastoralnih problemih v Sloveniji po osamosvojitvi, tajnik Slovenskih krščanskih demokratov Edvard Stanič o kristjanovem pogledu na sedanji politični trenutek v Sloveniji, Ivo Jevnikar pa je predstavil položaj Slovencev v Italiji v času velikih družbenih sprememb. Za novega voditelja dušnega pastirstva med izseljenci v Zahodni Evropi so izvolili Janeza Puclja, ki deluje v Oberhausnu v Nemčiji.

Mati Slovenija

IVAN KOROŠEC

„Mati Slovenija, tvoji ljubavi orel junaško klanja srce...“ Tako smo peli nekoč na mogočnih slavnostnih Taborih mladinske zagnanosti, ognja krščanske in narodne zavednosti.

In taki, odločni, brez strahu in oklevanja in še najmanj brez pomislekov, kaj sodi zunanji svet, smo se postavili v bran za krščanske in narodne vrednote, zate, mati Slovenija, proti tistim, ki so ti z ognjem in mečem „obljubljali“, da boš velika in varna le pod sovjetskim plaščem, da moraš postati sovjetska, boljševiška, socialistično pravična, torej nujno tudi brezbožna Stalinova provinca.

Obljube v groznjah in nasilju so se uresničile. Ne zaradi sile boljševikov, tudi ne, ker bi narod tako hotel, uresničile so se zaradi slepote in interesov zahodnih demokracij, zaradi sodelovanja in hlapčevske poslušnosti demokracij nasilju boljševiškega imperIALIZMA. Slovenija, postala si ječa svobodnim, mačeha svojemu rodu in razkošni dvor orgij in zakladov tvojim rabljem, samovoljnim oblastnikom.

Tvoji gozdovi so postali grobišča in tvoji gradovi ječe.

Dolge so bile procesije bežečih pred novim nasiljem. Dolgi so bili pogrebi brez krst, razbitih in nagih teles, s katerimi so polnili brezna, kraške jame, zapuščene rove in jaške. Življenje teh brezpravnih je bilo cenejše kot krogla, zato so jih pobijali s koli, klali z noži in žive pekali v brezna in globeli.

V narodu je zijala vrzel treh mrtvih rodov. V zameno teh smrti so boljševiki povabili deset tisoče svojih lakajev z balkanskega juga. Ti niso iskali ne svobode ne domovine ne kruha. Prišli so za varnost slovenskim tiranom: ljudska oblast, ljudska armada, delovno ljudst-

vo, plačanci z ugodnostmi za poslednjo etapo boljševiškega načrta: Uničenje narodove bitnosti.

Boljševiki! Dosegli ste vse — skoro vse. Narod ste oropali vsega duhovnega in materialnega. Strli ste mu odločnost, samozavest, iniciativo, korajžo. Oste-kleneli ste mu možgane in ljubezen. Vcepili pa ste mu strah v kosti, zavest neke krivde do vsega storjenega in nestorjenega. Upognili ste ga do tal, toda — ZLOMILI GA NISTE!

Ko se je rešila boljševiška Meka, so odgovorni za slovensko tragedijo in holokavst, z vsemi sodniki in rablji nervozno polnili prtljažnike s preostankom slovenskega zlata in zapiski svojih zločinov, da ubeže preko meje do svojih varnih, bogatih naložb.

Pa je vstala slovenska demokracija, na katero smo tako ponosni še izza časov ustoličevanja koroških vojvod, ponosni z vso upravičenostjo, po drugi strani pa hoče biti tako popolna, da se izgublja v detajlih, s čemer pa zamuja ugodne zgodovinske momente, ki so nenadomestljivi v narodovem času in nepopravljivi v zgodovini naroda.

Pomirila je preplašene, preoblečene boljševike, že sedeče na prtljažnikih, čakajoče zadnji vlak: „Ne bojte se, tovariši! Tudi vas razume naša demokracija. Tudi vi ste bili žrtve. Vsi začnimo znova.“

Prvi akt demokracije je bila brez-pojna narodna sprava: „Bil je pač čas vojne. Tu so se pobijali...“

V Rogu sta si podala roki predstavnik Cerkve in komunistov. No, bilo je pač simbolno. V Rogu, Teharjah, Toškem breznu in po vseh grobiščih Slovenije so vojaki - domobranci slovenske vojske. Za spravo s temi pa je potrebna sprava z živimi — preživeli. Za spravo z živimi domobranci pa je potrebna rehabilitacija njihovega poveljnika Rupnika, škofa Gregorija, potrebna poprava krivic, priznanje pravic, obsodba zločinov in zločincev! Tega pa ni bilo v Rogu in ne nikjer.

„Da bo mir pri hiši“, je hotela demokracija zasuti brezna s pozabo. Zasi-pa jih s smetmi, s cinkastimi odpadki in z bajerjem solne kisline nad trohnečimi kostmi.

Zato je vse ostalo pri starem. Na eni

strani ni pozabe ne sprave, ne časa miru. Na drugi je izvršna, zakonodajna in sodna oblast razredne države. So direktorji „ljudskega premoženja“, upravniki „narodne imovine“, tajni varnostni organi, spomeniki zločincem Titu, Kardelju, Kidriču. So trgi in ceste posvečene njim. Je TV, radio, dnevnik in revije v službi tej državi. Vse paje skrbno zavito v nov demokratičen plašč.

Je svoboda; civilna svoboda. Lahko vse govoriš in pišeš. Vprašanje je le, če te kdo posluša in kam boš pisal? In če te le posluša, ti ne pri-trdi in ne zanika — stori po svoje. Pišeš pa lahko osebni dnevnik ali po uradih v knjigo protestov.

Po deželi obnavljajo cerkve, postavljajo kapelice in spominske plošče pomorjenim domobrancem in civilom. Organizatorji so deležni vseh mogočih groženj, tudi plošče so že utrpel nasilje. Odkrivajo in pokrivajo korupcijo, zakulisne manipulacije in tajnosti preteklega nasilja vseh mogočih oblik.

Do vseh vasi in vasic pa te peljejo asfaltne ceste in pota. No, čisto do vseh ne. Kjer so nekdaj bile izključno „belogardistične“ vasi, imajo „makadam“. Povsod te pozdravljajo — gledajo bele, nove hiše („chaleti“), le kjer je čistka pometla z vsemi rodovi, umirajo stari, zapuščeni domovi.

Nekako tako sliko najde obiskovalec - Slovenec z daljne tuje ceste, ko se vrača k materi Sloveniji. Isto sliko opazi in čuti tudi mladina, rojena v zibelki na tujem, potem ko začudena obstane ob naravnih lepotah dežele, ki naj bi ji bila mati; tako so jo pač učili vseskozi njeni predniki.

Kakor redke, izgubljene lastovke se vračamo s hrepenjem k tebi, Slovenija, kakor ponosni orel poklanjamo naša srca „tvoji ljubavi“, mati — domovina. Toda ob srečanju na tvojem obrazu ni smehljaja matere in tvoje roke se ne prožijo v objem. Ukradli so ti srce in ti sama si postala velika marmorna plošča z letnico rojstva in smrti tvojih pobitih sinov.

Hotil po zemlji sem naši... Srečal sem dobre, prijazne ljudi. V njih očeh še vedno leži prestana groza in na njih obrazih je sled trpljenja. Na njih upognjenih hrbtih je teža neznane krivde in v njihovih pretrganih besedah je udušeni krik zamorjene mladosti sužnjev.

Dalje na str. 312

Kočevski zbor 43 — partijski miting

BRANKO ROZMAN

Zamislimo si scenarij, ki je bil jeseni 1943 v mejah verjetnega.

Italija razpade. Vaški stražarji se zberejo na Turjaku, plavogardisti v Grčaricah. Obojni pričakajo invazijo zahodnih zaveznikov skozi Istro in se jim pridružijo. Revolucijsko vodstvo pozove svoje borce v boj proti njim, kot je že obljubljalo. Kočevski zbor „odposlancev slovenskega naroda“ se ne zgodi. In ko po končani vojni prevzamejo oblast protirevolucionarji, se zato, ker ni bilo zbora v Kočevju, ne zgodi nič, čisto nič.

Kakšen zgodovinski pomen je potem-takem imel tazbor za graditev državnosti slovenskega naroda? Nobenega. Pač je bil pomemben za graditev partijske oblasti.

Tisti „odposlanci“ niso na noben način predstavljali slovenskega naroda, ne po pokrajinah, iz katerih so prihajali, ne po idejah, kiso jih zastopali, ne po odstotkih, ki so jih predstavljali. Ne po pokrajinah: saj so bili praktično le Dolenjci, Notranjci in Ljubljance. Ne po idejah: predstavljali niso demokratičnih Slovencev, ki jih je bilo več kot pol naroda, pa niti svojih sopotnikov ne, saj se večina članov OF ni zavedala, da pomaga revoluciji in graditvi partijske totalitarne oblasti.

Kočevski zbor je bil za naš narod tragedija: pripravljajal je ustoličenje polstoletnega totalitarnege in ateističnega sistema.

POSVETITEV ZVONOV NA KUREŠČKU

V nedeljo 29. avgusta so na Kureščku za obnovljeno božjepotno cerkev Kraljice miru blagoslovili tri nove zvonove, dar švicarskih Nemcev, Hrvatov in Slovencev. K slavlju se je zbralo nad 5 tisoč romarjev. Kurešček postaja zadnja leta množično obiskovani kraj molilcev, zlasti prve dneve vsakega meseca.

Slovenija moja

IVAN KOROŠEC

*Kot nevesta
si me sprejela s poljubom.
Ob tebi se ustavil
je truden korak.
V dolini med griči
spoznala
me domača je cesta.*

*V tvojem objemu
sem sanjal o domu,
o gnezdju domačem,
cerkvi beli
in potoku na vasi.*

*V tvojih očeh
me pozdravil je
modri obok
nad gorami.*

*V tvojem smehljaju
spet bil sem
brezskrben otrok.*

*Rad bi napil se
tvojih poljubov
z vonjem
domačih dobrav,
da utešil bi željo
sive tujine,
da s popotnega plašča
prah dolgih cest
bi opral.*

*Slovenija,
razkleni me
oklepa tujine,
čez ocean
rokó mi podaj.*

*Ne prosim te
ne dóma ne kruha,
le sprejmi me,
berača,
zopet v svoj raj.*

*Močno me objemi
in s poljubi prikljeni
me na srce.*

*Privij me
za vedno k sebi
med razkopane goré,
kjer prijatelji moji
trohné!*

SREČANJE NA VIŠARJAH

V nedeljo 8. avgusta se je na Višarjah zbralo veliko Slovencev iz zamejstva, zdomstva in Slovenije. Somaševanje je vodil škof Jože Smej z izseljenskimi duhovniki Jožetom Drolcem iz Švedske, Nacetom Čretnikom iz Pariza, Vinkom Žakljem iz Belgije, Cirilom Turkom iz Nemčije, Janezom Riharjem, predsednikom Katoliškega središča za Slovence po svetu, in drugimi. Prejšnji dan je bilo višarsko srečanje v Žabnicah z okroglo mizo o izseljencih in slovenskih medijih v letu 1993, ki ga je organiziral Svet krščanskih izseljencev v Evropi. Predavali so Andrej Rot (RTV Slovenija), Andrej Vovko (SAZU, Slovenec), Jože Prešeren (Rodna gruda), vodil pa jo je Martin Breclj iz Trsta. Pri okrogli mizi je bila izrečena marsikatera kritična misel o povezanosti in odvisnosti Slovenske izseljenske matice od nekdanjega režima, premajhnega zanimanja Slovenije za izseljence in zdomce pa tudi polstoletnega in nenačrtanega uveljavljanja Slovenije v svetu, zlasti na področju javnih občil.

5000 LJUDI NA SREČANJU TREH DEŽEL

Srečanja treh dežel, ki ga od 1982 izmenjaje pripravljajo ljubljanska nadškofija, celovška škofija in videmska nadškofija, je bilo letos v Žabnicah, slovenski župniji pod Svetimi Višarji. Škofov je bilo pet: videmski nadškof Battisti, celovški škof Kapellari, ljubljanski nadškof Šuštar in škofa Kvas in Uran. Z njimi je somaševalo nad 80 duhovnikov. Vodilna misel srečanja je bila: Mir je božji dar in človekovo delo. K slovenosti so prinesli tudi kip svetovišarske Marije.

MATI SLOVENIJA

Nadaljevanje s prejšnje strani

Domovino sólo sem našel v teh dobrih, trpečih ljudeh, ki potrebujejo nekoga, ki bi se jim ljubeče približal s srcem na dlani. Ki bi jih objel in jim spet prinesel ljubezni. Mati - domovina čaka ljudi, ki bi znali poslušati njeno bolečino sužnosti in nasilja, krivic in tolikih smrti njenih otrok. Domovina čaka sina, ki bi jo prižl k sebi kakor betežno starko in bi se na njegovih prsih zjokala po vsem prestanem.

Domovina čaka sočutja svojih dobrih sinov. Čaka, da bi ji podali roko kakor beraču ob cesti, da bi vstala v novo sončno jutro, da bi poletela kakor orel k soncu, svetlobi za veliko jutro resnične slovenske svobode v miru, sožitju in spravi.

Škofijska klasična gimnazija znova odprla svoja vrata

JANEZ KELHAR

Veliki, zgodovinski dan je za nami. Škofijska klasična gimnazija v Šentvidu je obnovljena in blagoslovljena. To zadnje dejanje pred začetkom pouka se je zgodilo 31. avgusta 1993 ob 17. uri. Dan kasneje, 1. septembra, ob 8. uri, je bila v šentvidski cerkvi uvodna sv. maša, zatem pa se je začel pouk. Za vse nas, ki smo dolgo dobo živeli pod komunističnim režimom, zlasti pa za nekdanje gojence, se vse to zdi kot lepe sanje, saj je še pred leti izgledalo, da je poslopje Škofovih zavodov za vedno izgubljeno in da se v njem nikoli več ne bo opravljal dejavnost, za katero je bilo le-to zgrajeno.

Poslopje nekdanjih Škofovih zavodov je bilo Ljubljanski nadškofiji vrnjeno v aprilu 1991. Slovenska Cerkev dobro ve, da so Slovenci po domala polstoletnem življenju v komunizmu moralno povsem osiromašeni. Ljudje so izgubili čut za prave vrednote, v njih so ubili zavzetost za delo, odgovornosti ni bilo, vse je bilo podrejeno komunistični ideologiji, ker nikjer na svetu, kjer je ta ideologija bila na oblasti, ni prinesla napredka. Slovenska Cerkev je svojemu narodu vedno stala ob strani in zato tudi ve, da so Slovenci potrebni temeljite

moralne prenovne in da je tu treba zastaviti povsem na začetku, pri izobraževanju mladine. Ljubljanska nadškofija se je zato odločila, da nekdanji zavod sv. Stanislava obnovi in v njem znova uvede nekoč tako znano in upošteevano Škofijsko klasično gimnazijo. Nova klasična gimnazija bo javno priznana, slovensko ministrstvo za šolo in šport bo delno financiralo njeno delo s tem, da bo skrbelo za plače profesorjev kot tudi za redno delovanje šole. Učenci bodo plačevali šolnino, ki ne bo previsoka. Žal bo gimnazija samo štiriletna, ker sedanji predpisi osemletne gimnazije ne dovoljujejo. Cerkev upa, da se bodo predpisi spremenili in da se bo štiriletna gimnazija razširila na osemletno.

Že ko so obiskovalci slovesne blagoslovitve gimnazije stopali proti Zavodom, jih je iz zvonika šentvidske cerkve pozdravljalo živahno pritrkavanje in v ljudeh ustvarjalo praznično vzdušje. Vhod v park pred gimnazijo je bil lep okrašen. Levo in desno, na vsaki strani vhoda sta bila postavljena velika šopka cvetja. Vhod v gimnazijo je v desnem krilu poslopja, tam, kjer so bile učilnice tudi nekoč. Ko človek vstopi skozi ta vhod, mu naenkrat udari v oči lepota

prenovljenih prostorov. Vse se blešči v prijetni svetlih tonih, začuti se značilen vonj po novem. Obiskovalci, ogromno jih je bilo, so se takoj podali v prvo nadstropje v kapelo, kjer je bila slovesnost blagoslovitve. Kapela, ki sicer še kaže sledove uporabe prejšnjega gospodarja (v kapeli je bil takrat kino), je bila seveda mnogo premapljna za tolikšno število obiskovalcev. Sedeži so bili večinoma rezervirani za povabljenе goste, ostali obiskovalci pa so se gnetli v obeh stranskih ladjah ali zadaj pod korom. Premnogi v kapelo sploh niso mogli in so svečanosti lahko prisostvovali le v avli pred njo.

Slovesnosti se je udeležilo mnogo znanih osebnosti iz slovenskega verskega in političnega življenja. Od slovenskih škofov je bil poleg metropolita dr. Šuštarja navzoč tudi upokojeni beograjski nadškof Alojzij Turk. Direktor Zavoda sv. Stanislava dr. Košir je uvodoma pozdravil vse znane osebnosti, ki so se slovesnosti udeležile. Med njimi smo opazili tudi ministra za šolstvo dr. Gabra. Daleč najmočnejšega aplavza je bil pri tem deležen obrambni minister Janez Janša. Njegova priljubljenost med ljudmi očitno raste, saj odkriva marsikaj, kar bi drugi radi prikrili (afera z orožjem na mariborskem letališču, pripombe v zvezi s sodno preiskavo te afere, itd.). Kot prvi je za direktorjem Zavoda dr. Koširjem spregovoril Lojze Peterle in povedal, da je vesel, ker je kot nekdanji predsednik prve povojne, demokratično izvoljene slovenske vlade, sodeloval pri odločitvi, da se Zavodi

vrnejo slovenski Cerkvi. Ravnatelj gimnazije prof. Mlakar je povedal zanimiv podatek, da je v prvi razred vpisanih 158 dijakov, od tega nekaj več deklet kot fantov. Omenil je tudi, da so na začetku ravnali previdno in da so sprva mislili le na dve paralelki, zatem pa je zanimanje za gimnazijo rastlo, tako da je sedaj predvidenih pet vzporednih razredov. Končno je spregovoril še nadškof dr. Šuštar in izrazil svoje veselje nad ponovnim odprtjem Škofijske klasične gimnazije in povedal, da z

31. avgust 1993 -
zgodovinski dan za
Škofove zavode v
Šentvidu, ki bodo po
52. letih spet začeli
služiti svojim namenom.

blagoslovitvijo prostorov prosi za božjo pomoč za vse, ki bodo v Zavodih delovali in se izobraževali, pa naj bodo to profesorji, učenci ali pomožno osebje. Lep delež k svečanemu vzdušju ob blagoslovitvi je s svojim petjem prispevala vokalna skupina Ave.

Po opravljeni blagoslovitvi so si obiskovalci obnovljene prostore lahko ogledali. Tu pa so vsi izražali svoje občudovanje. Vse je obnovljeno, v vseh prostorih je nov parket, vse je na novo prepletkano in pobeljeno, vse električne, vodovodne in ogrevalne instalacije so nove. Razume se, da je tudi vsa premična oprema učilnic (klopi, stoli, kateder) nova. Še celo dvigalo so vgradili, ki ga nekoč sploh ni bilo. V vseh prostorih je na častnem mestu križ, kar je za nas, v nekoč komunistični Sloveniji, tudi prijetna novost, saj so križ iz šolskih prostorov odstranili že takoj v letu 1945. Gre za izdelek kiparja Goršeta. V prvem nadstropju so naslednje učilnice za poseben pouk, ki zahteva ustrezno opremo: fizika, računalništvo (v učilnici je 15 računalnikov IBM), kemijski laboratorij, glasbeni pouk, biologija (v učilnici je 40 mikroskopov), atelje za likovni pouk.

V tem nadstropju je še zbornica za profesorje in trije prostori za vodilno osebje gimnazije. Poseben prostor je predviden za knjižnico. Ob njem je manjši prostor, kjer bo čitalnica. Celotno posebno sobo za meditacijo niso pozabili. Res je, da so nekateri od teh prostorov še prazni (npr. knjižnica, meditacijska soba), nedvomno pa bodo tudi te prostore prav kmalu napolnili z ustreznimi opremo.

V visokem pritličju so prostori za osnovni pouk. Učilnic je za sedaj pet, z oznakami 1A do 1E. V obeh etažah je še precej sob, ki so za sedaj še prazne. Predvidene so za nove razrede, saj ko bo gimnazija v celoti zaživela, bo potrebnih 20 učilnic za osnovni pouk, če bo sedanje število vzporednih učilnic ostalo nespremenjeno. Je pa tu še vse drugo nadstropje, ki pa za ogled ni bilo odprto.

V teku je že drugi del obnove, delajo v osrednjem traktu, kjer je spodaj dvorana (ta je nekoč služila tudi za telovadnico) ter nad njo, v prvem nadstropju, kapela. V tem delu Zavodov bo Slovenski dom s prostori za razne prireditve, razstave in seminarje, knjižnica za slovensko, v tujini izdano literaturo, manjši hotel za Slovence, ki bodo prihajali na obisk v domovino, pa morda še kaj.

Šele zdaj, po obnovi, se dobro vidi, v kako slabem stanju je jugoslovanska vojska pustila poslopje slovenski državi. Ob prehodu iz obnovljenega trakta v stari, še neobnovljeni del, kjer je tudi kapela, je to še posebno udarjalo v oči. Vojaki so znani po tem, da z opremo

mačehovsko ravna. Obnavljali so le tisto, kar so morali in to šele takrat, ko je kaj odpadlo, se pokvarilo ali kako drugače postalo neuporabno. Tu je potrebno izreči vse priznanje podjetjem, ki so zavode gradili, saj je njihovo delo moralo biti izredno solidno, da je zdržalo do današnjih dni. Možno je tudi, da so vojaki marsikaj pokvarili ali uničili iz gneva, ker so morali Slovenijo zapustiti. Slovenija je bila in ostala za naše nekdanje južne brate obljubljena dežela. V Sloveniji vlada red, ki pa južnjakom ni ravno v krvi. Radi sicer živijo v urejenem okolju, da pa bi za red kaj naredili, to pa jim je že pretežko. Tovrstnih izkušenj imamo iz časa sožitja z njimi več kot dovolj.

Neverjetno je, da je obnova uspela v tako kratkem času. Delati so začeli šele v letošnjem marcu, dne 1. septembra 1993 pa se je začel pouk. V Sloveniji smo iz časa komunizma vajeni, da se nobeno delo ne konča v roku, ki je načrtovan in določen s pogodbo. Običajno je temu vzrok pomankljivost denarja ali slaba organizacija dela. To pot je stvar potekala drugače, izgleda, da je vsakdo odgovorno in v roku opravil svoje delo. V domovini nam je dobro znano, da slovenski Cerkev uspeva vse, česar se loti. Tudi tu je Cerkev pravo nasprotje komunizmu, ki mu ne uspeva nič.

Dne 1. septembra 1993 se je v Sloveniji začel pouk za vse srednje šole, zato tudi za Škofijsko klasično gimnazijo. Prvi šolski dan se je začel s sv. mašo, ki jo je v šentviški cerkvi ob 8 in ob številnih somaševalcih daroval nadškof dr. Šuštar. V pridigi med sv. mašo je omenil, da prosimo predvsem za darove sv. Duha. Ne prosimo za materialno ugodje, marveč zlasti za duševne in umske darove, ki jih daje Bog. Izrazil je željo, naj bi poučevanje na novi gimnaziji bilo nekoliko drugače, kot je to žal še vedno na večini slovenskih srednjih šol. Uvod v pozdrav miru med sv. mašo je izrekel ravnatelj prof. Mlakar in povedal, da je Zavod sv. Stanislava prestal že tri vojne, in izrazil željo, naj bi bil sedanji mir trajen, da bo gimnazija lahko nemoteno opravljala svoje poslanstvo. Po sv. maši je prof. Mlakar v cerkvi predstavil celoten profesorski zbor, ki ima 8 članov, in za vsakega člana povedal, kaj bo poučeval in kakšno je bilo njegovo dosedanje pedagoško delo.

Po končanem obredu v cerkvi so se dijaki, njihovi starši in drugi udeleženci uvodne sv. maše v sporedu, na katerega čelu je bil g. nadškof, podali v Škofove zavode. Tam je nadškof dr. Šuštar odklenil vhodna vrata gimnazije in ključ zatem izročil ravnatelju prof. Mlakarju z željo, da bi bilo izobraževanje na novi gimnaziji takšno, da bo res pripravljalo na življenje. Zatem so si starši ogledali

novou urejene šolske prostore, dijaki pa so se kmalu zatem podali v učilnice in začeli s poukom.

Ljubljanska televizija se je dne 1. septembra 1993, ko je bil v Sloveniji začetek pouka, o osrednjem dnevniku ob 19.30 sicer spomnila dokaj nepomembne šole v Jančah pri Ljubljani, niti trenutka pa ni posvetila ponovnemu odprtju Škofijske klasične gimnazije po osemindesetletni ukinitvi njenega dela. Pri tem so na televiziji popolnoma prezrli dejstvo, da je Škofijska klasična gimnazija bila prva popolna slovenska gimnazija sploh, da si je s svojim delom ustvarila sloves, ki do danes še ni bil presežen, in da je dala slovenskemu narodu nemajhno število izobražencev.

Obnovljeni Škofijski klasični gimnaziji želimo kar najuspešnejše delo. Naj mladini v največji meri posreduje vrednote, ki mu jih komunistična ideologija ni mogla dati.

POGOVOR Z VODITELJICO

Nadaljevanje s str. 300

Za obleke je skoraj vedno prevzela glavno skrb Magda Češarek, za scenarijo pa zadnja leta skrbi Andrej Golob. Za slavnostne prireditve nam pomaga tudi Albin Magister.

Vsako prvo soboto imamo šolsko sv. mašo, pred katero se šolarji morejo spovedati, kar je res lepa priložnost. Več kot 20 let nam je hodil maševati msgr. Orehar. Ko je obnemogel, je tudi to prevzel naš katehet France Bergant.

Kdo pa poleg vas in kateheta Franceta Berganta poučuje letos v Prešernovi šoli?

V tem letu poučujejo v vrtcu Pavla Petek in Irenka Zarnik, obe šolani vrtarici, v šoli so pa Helena Zarnik, Veronika Vivod, Monika Češarek Kendova, ki uči nepretrgoma že trinajsto leto, Nadica Kopač Groharjeva, tudi že štirinajsto leto. Obe sta znatno prispevali k zadnjemu šolskemu programu. Obe sta po poklicu učiteljici in, ko sta si ustanovili družini, sta pustili poučevanje v argentinski šoli, ostali pa sta zvesti slovenski.

Učiteljica petja je v tem letu Mojca Jelenc. Uvedli smo spet telovadbo, ki jo vodi Marjan in Kristjan Vivod.

Katere šolske prireditve ste pripravljali redno vsako leto? In še kakšne druge ob posebnih priložnostih?

Vsako leto pripravimo očetovsko in materinsko proslavo, vsaki dve leti smo na vrsti za skupno šolsko priredi-

tev v Slovenski hiši; potem pri pozdravih visokih gostov in doma na Pristavi ob važnejših obletnicah Prešernove šole. Seveda se vsako leto poslovimo z nastopom vseh šolarjev in občasno smo pripravljali tudi kratke Miklavževe igrice.

Ali so vam starši otrok učencev stali ob strani? In odbor staršev je vedno deloval?

V veliki večini primerov so mi starši pomagali in me podpirali največ s tem, da so pomagali otrokom pri učenju in sploh spremljali šolsko delo. Odbor staršev je po ustanovitvi prvega odbora redno sodeloval. S hvaležnostjo se spominjam predsednikov teh šolskih odborov, kot prvega Marjana Pograjca, potem Jožeta Škulja, Rajmunda Kinklja, Ivana Kopača, Poldeta Goloba, Avgusta Poglajena in Janeza Jelenca. Sedaj pa vodi ta odbor Metka Kopačeva.

Ali ste v Argentini učili še kje druge poleg Prešernove šole?

Kot sem v začetku omenila, sem začela skupno z Angelco Klanškovo poučevati v San Justu in ostala tam dve leti; pozneje sem pa poučevala, mislim, da približno 10 let, v Gregorčičevi šoli v San Miguelu. Tja sem hodila le dva dni v tednu, en dan po delu v Tintoreriji Morón. Na tisto dobo v San Miguelu imam zelo lepe spomine, saj je večina staršev z ljubeznijo in pripravljenostjo sodelovala z menoj. Pouk smo imeli pri Lazarjevih ali pri Kogovškovi. V letu 1969 so šolarji prišli v Prešernovo šolo. Delo v tej šoli res ni bilo zamen, saj sta sedaj v naši šoli dve učiteljici hčerki nekdanje učenke Ljudmile.

Kaj ste želeli doseči s poučevanjem in vzgojo? Ali imate vtis, da ste to v glavnem dosegli?

Zelo sem želela, da bi vsi naši otroci znali dobro slovensko, da bi poznali našo domovino Slovenijo, da bi jo imeli radi, da nikoli ne bi pozabili, da so slovenskega rodu. Da bi zrasli v dobre, poštene ljudi, ki bi jih v življenju vodila globoka vera.

Upam in imam vtis, da je bilo precej doseženega, vendar se jih je kar precej odtujilo, a sem prepričana, da se trdno zavedajo, da so slovenskega rodu in da bodo ostali zvesti veri.

Vrniva se k začetku vašega poklica in učenja. Kje ste se usposobili za učiteljico? In kje prvič učili?

Učiteljico sem obiskovala pri

uršulinkah v Ljubljani in tam tudi maturirala leta 1943. Tako je letos v juliju minilo že 50 let, odkar sem učiteljica. Hvaležna moram biti svojemu očetu, ki se je v težkih medvojni razmerah odločil, da me je poslal iz Jesenic z bratom Jožetom čez državno nemško mejo, da bi mogla doseči učiteljski poklic na slovenskem učiteljskišču. Januarja 42. leta smo brat in sestra Marija, ki je bila tudi učiteljska, ponoči na skrivaj prestopili „državno“ mejo pri Št. Vidu nad Ljubljano. Prešli smo mejo s pomočjo dobrih ljudi in na prošnjo in moledovanje naše tete, Marijine mame, da so nas stražarji spustili skozi.

Danes premišlujem, kakšen pogum sta imela starša, da sta 18-letno dekle poslala čez mejo. Očetove besede so bile: „Le pojdi v Ljubljano, da boš po vojni šla učiti slovenske otroke na Koroško“, saj je trdno upal, da bo Koroška pripadla Sloveniji.

Čisto tako se ni zgodilo, vendar sem učila otroke na Koroškem — katere smo pa pripeljali s seboj oz. so prišli z nami preko Ljubelja.

In tako sem sem odgovorila na drugo vprašanje, kje sem prvič učila.

Torej ste sodelovali s šolstvom že v begunskih taboriščih?

Kot sem pravkar omenila, sem začela učiti v taborišču v Spittalu, kjer mi je bil najprej dodeljen otroški vrt, kjer se pa nisem najboljšje počutila in ne znašla, saj tudi nisem bila pripravljena na to delo. Potem sem pa dve leti in pol poučevala z veseljem in ljudski šoli. Še danes se ob srečanjih veselo pozdravim s takratnimi učenci, posebej še z Andrejem, dirigentom sanjuškega mladinskega zbor, ki je bil prisrčen učenec v mojem 2. razredu v taborišču.

Kolikokrat ste spremljali šolsko kolonijo v Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča?

V Argentini sem šla prvič sama na dolgo pot v Kórdovo, ko sem na večkratno vabilo šla k dr. Hanželiču v Dolores zaradi šolske kolonije. Želel se je osebno pogovoriti o vsem, kako naj bi se kolonija organizirala in kako naj bi potekala. In tako smo prvi dve koloniji spremljale tri učiteljice: Anica Šemrov, Marjana Batagelj in jaz; potem dolga leta ne, zadnja leta pa, če se ne motim, sem bila osemkrat s kolonijo v lepem Doloresu.

Kaj bi dejali za konec?

Obisk mezzosopranistke BERNARDE FINK

Na kulturnem večeru Slovenske kulturne akcije je bil v petek 24. septembra v veliki dvorani Slovenske hiše solistični koncert mezzosopranistke Bernarde Fink-Inzko, ki je bila na obisku domače družine v Buenos Airesu. Na koncertu je pela samospeve slovenskih, španskih in čeških pesmi. Pri klavirju jo je spremljala Alicia Mazzieri. Srečanje naše pevke svetovnega formata in slovesa in slovenskega buenosaireškega glasbenega občinstva je bilo prisrčno doživetje.

Bernarda Fink je solopjevske študije dovršila v Instituto Superior de Arte Teatra Colón in je v tem gledališču po letu 1982 večkrat nastopila. Obenem je pela oratorije in kantate pri Academia Bach in Festivales Musicales de Buenos Aires.

Potem ko je prejela prvo nagrado za mezzosopran na natečaju „Nuevas voces líricas“, je odšla v Švico, kjer se je nadalje izpopolnjevala.

Dirigent Michel Corboz jo je od vsega začetka vabil na koncerte po svetu. Z njim je tudi posnela za CD plošče Rossinijevo Petite Messe Solennelle, Mozartovo Mašo v c-molu in Haydnovo Cecilien Messe.

Med drugimi dirigenti je pela pod taktirko Ferdinanda Leitnerja, Claudia Scimoneja, Leopolda Hagerja, Jirija Bělohlavka in Renéja Jacobsa in skupaj z orkestrom Mozarteuma iz Salzburga, orkestrom Suisse Romande, Praškimi simfoniki, Češko filharmonijo, Londonsko filharmonijo in drugimi.

V opernih vlogah je nastopala v ženevskem Grand Théâtre v Monteverdijevem Orfeju, Honneggerjevi Ivani Arški in Humpedincovi Janko in Metka. V Deželni operi v Salzburgu pa je pela Dorabello v Mozartovi Cosi fan tutte.

Leta 1990 je prvič nastopila na Salzburškem festivalu in na dunajskih Festwoohen. Pozneje spet v Salzburgu in na Praški pomladi. Pela je že po vsej Evropi, trikrat na Japonskem.

Med številnimi ploščami, ki jih je posnela, je omeniti opere: Rossinejevo Zelmira (Claudio Scimone), Händlovo Amadigi (M. Minkovsky), Händlovi Flavio in Julius Caesar (René Jacobs) in Monteverdijevo Il ritorno di Ulisse in Patria (R. Jacobs).

Ob koncu bi še to rada povedala, da sem srečna, da imamo v Prešernovi šoli dobre, skrbne učiteljice, ki z veseljem in ljubeznijo poučujejo vsako soboto. Vse so bile učenke naše šole. To mi daje veliko upanje, da bo še dolga leta na Pristavi živelo slovensko življenje, saj mu je bistvena podlaga slovenska šola. ●

Slovenski mučenec LOJZE GROZDE

VIII. „Kdaj boste vlekli ljudi za seboj?“

Že pri opisovanju Grozdetovega boja z marksističnim tekmeccem smo videli, kako je Lojze vedno odločno branil katoliško prepričanje in ga vneto utrjeval v svojih tovariših. Tudi se ni nič bal, da bi morda zaradi te odločnosti padel v nemilost pri profesorjih. A pri tem je bilo njegovo vedenje do vseh profesorjev, naj so bili kakršnega koli prepričanja, zmeraj spoštljivo in njegov nastop lepo umirjen tudi ob takih priložnostih, ko je branil pred njimi katoliška načela.

Nekoč je v šoli prišlo na vrsto vprašanje o razmerju med umetnostjo in pravno. Profesor je razlagal, kakorda je umetnost avtonomna, da se ji ni treba ozirati na pravne zakone. — Grozde takoj dvigne roko — drugače je zlepa ni dvignil, da bi morda vsiljeval svoje znanje — in mirno pove, da je umetnost kakor vsako drugo človeško delovanje podrejena neizpremenljivim božjim zakonom, vpisanim v samo človeško naravo.

Profesor je kar osupnil. Kako je mogoče, da v takih vprašanjih že petošolec pokaže tako zrelost in obenem tako odločnost. Pristavil je k Lojzetovim mislim nekaj svojih, a tako, da so dijaki vendarle dobro čutili, da je zmagal Lojze. Saj so tudi vedeli, da profesor Lojzeta ceni zaradi njegovega vedenja, kakortudi zaradi znanja.

Sošolec, znan z Lojzetom od pete šole dalje, pripoveduje, kako se je Lojze rezen s pridnostjo odlikoval pred sošolci tudi v tem, da je že v peti šoli imel prav čvrst svetovni nazor. „Ni iskal resnice in spoznanja v vsaki knjigi, ki mu je prišla v roke, ne v debatah s tovariši ne pri predavanjih profesorjev. Že takrat se je zavedal, rekel bi, vsak hip, kaj hoče, kašen cilj ima in kaj je glede na ta cilj dobro ali slabo. Vsi njegovi sošolci, ki so bolj ali manj vsak dan menjavali nazore in cilje, so dobro vedeli, kakšen nazor bo zastopal Grozde. Res, sošolci! Kdaj je Grozde tudi z eno samo besedo zdvomil nad svojim katoliškim nazorom? In kje je samo eden izmed nas, ki bi od pete dalje ne menjal svojega gledanja na svet?“

Tozgodnjo Lojzetovo odločnost lepo pojasnjuje dogodek iz pete šole. Profesor je razlagal Tavčarja. Nekaj dijakov je prav živahno posegalo v profesorjevo razlago z dogajanjem, ki so jim že oni sami prišli na konec. Tudi Lojze se je oglasil. „No, Grozde?“ Po prvih besedah je razred osupnil. Grozde ni pomagal razlagati, ampak je ugovarjal. Gladko je na-

ANTON STRLE

vajal reči, o katerih se večini še sajalo ni: Zvon, Slovan, Mahnič, stranke — ej, za te reči je bil Lojze izvedenec! Zoper Mahniča si ni dal reči niti besedice, pa četudi od profesorja. Saj na Mahniču je gradil svoje prepričanje! No, stvar se je končala brez debate, ker je profesor rekel: „Saj, saj imate prav. No, kar dalje!“

A Grozde ni suženjsko zagovarjal prav vsake trditve, ki jo je Mahnič kdaj postavil v kritiki posameznih slovstvenih del in pri kateri niti sam ni brez pridržka in trmasto vztrajal. — Lojzetovo navdušenje za Mahniča razume le tisti, ki je sam z odkritosrčno ljubeznijo do resnice preučeval življenje in delo tega svetniškega škofa in — kljub nasprotnim obrekovanjem — velikega narodnjaka. Grozdetu, ki je Mahniča dobro poznal, so se tisti, ki so brez kakega temeljitejšega poznanja stvari govorili o Mahniču, enem izmed največjih slovenskih mož, samo s prezirljivim nasmeškom, zdeli naravnost smešni. — Iz Mahniča je Lojze črpal odločnost v izpovedovanju katoliških načel in v ravnanju po njih. Še prav poseben vtis je napravil nanj programatični Mahničev vzklik: „Bogin vera nad vse drugo, narodom pravica, krščanskemu ljudstvu vstajenje!“

Gotovo je Lojze ob svojem trdnem prepričanju o resničnosti tega, kar je zagovarjal, kdaj s svojimi sošolci tudi preostro debatiral. Ko je nekoč v razredu pobijal sošolčevo zmoto, je prijatelj dejal Lojzetu: „Lojze, resnico podajaš, a ne na pravi način!“ — A je že tako res, kakor pravi P. Charles: „Krepko prepričanje ima včasih nekoliko neljub zunanji izraz, in tisti, ki res krepko hočejo, so v nevarnosti, da kdaj nekoliko neprijetno zadenejo ob bližnjega. Če plavaš nasproti toku, ne gre naprej drugače, kakor da močno udarjaš z rokami proti vodi, ki te obdaja...“ Pa saj po besedah istega pisatelja življenje človeka, ki hoče biti apostol, sploh nima tega namena, da bi bližnjega zibalo in ponavljalo nežne, uspravajoče popevke tistim, ki so okoli njega.

Pri tem je bil Grozde zmeraj pripravljen, da svoje napake popravi, če ga je kdo nanje opozoril. Tovariš mu je nekoč povedal, kako je prefekt v pogovoru z dijaki mimogrede omenil, da je Grozdetov nastop vendarle preoster, čeprav je sicer primeren. Povsem mirno je Lojze to sprejel in rekel: „Mogoče. Dobro, da si mi povedal. Se bom skušal popraviti; sam vidim, da sem včasih res bolj tako... Pro-

sim, da mi vselej odkrito poveš, kadar opaziš na meni kako napako; za to ti bom iz srca hvaležen.“ Drugi pripoveduje: „Kar osupnil sem, ko sem mu nekoč nevoljen zabrusil v obraz, češ da je domišljav in da tako tudi drugi sodijo o njem, pa se mi je vidno zadovoljen zahvalil za opozorilo in me prosil, naj ga le večkrat spomnim na napake: „Veš, jih imam veliko. Pa se jih bom z božjo pomočjo skušal čedalje bolj znebiti.“

Ob svoji nepopustljivosti v načelih je bil tudi do tovarišev, ki so mu nasprotovali, vedno priazen in v sodbah prizanesljiv. Če ni bilo potrebno, tedaj sploh ni izrekel sodb. Ko so se mu nekateri prijatelji glede nazorov oddaljili, je ostal z njimi še naprej v tesnih stikih, bilo pa mu je zelo hudo zanje. „Kako je tega fanta škodal!“ je včasih dejal. „Lahko bi veliko dobrega storil, pa bo povprečnež ali pa bo celo popolnoma zašel.“

Rad je pomagal tovarišem pri učenju, in sicer brez razlike vsakomur, naj so bili takega ali drugačnega prepričanja; žrtvoval je za to mnogo dragocenega časa. Zlasti se je pokazalo v šoli. Pred marsikatero grško ali latinsko uro je kar vse stalo okoli Grozdetu, ki je na glas prevajal najtežje odstavke! Videlo se je, kako dobro je razumel misel sv. Avgušтина, da je treba greh in krive nazore sovražiti in jih z vso odločnostjo pobijati, a pri vsem tem grešnika in tiste, ki so v zmoti, z resnično iskrenostjo ljubiti. — Sicer pa je bil mnenja, da se mora prava nesebična ljubezen kazati posebno v tem, da bližnjemu odkrito povem resnico, čeprav je morda neljuba, in ga ne pustim tavati v zmotah.

Ko tovariš opisuje Lojzetovo značaj-

nost in načelnost, pristavlja: „Kadar je bil govor o vsakdanjih stvareh, je bil pripravljen z vsakim govoriti o vsem; veliko bolj kakor kdo drug je razumel svoje tovariše, zato ni nikdar nepremišljeno sodil. Ne spominjam se, da bi kdaj komu kaj odrekal, kar je bilo v njegovi moči. Psovke ali nepremišljene besede nisem slišal iz njegovih ust. Tudi praznih besedi ne.“

Zato je imel v razredu pri vseh sošolcih iz leta v leto večji ugled.

Kakor je bil Lojze odločen v načelih, tako je bil tudi v dejanjih. Če je spoznal, da je kako ravnanje pravilno, ga od njega zlepa niso mogle odvrniti ne besede ne zgled okolice. — „Grozde je zmeraj v opoziciji, seveda spet njegova načela!...“

Če bi drugi vsi hoteli iti na Golovec, bo Grozde gotovo hotel iti na Barje, “se je nekoliko pol v šali pol zares pritoževal nad njim.

Ta odločnost se je pokazala dostikrat tudi v malih stvareh. Ko je kdaj prišel — vselej le za malo časa — na obisk k svojim znancom v Ljubljani, so ga včasih pripravili do tega, da je z drugimi prisedel k igranju kart. A ko je prišel čas, ki si ga je določil za odhod, je prenehal kar sredi igre in se poslovil; nobeno prigovarjanje ga ni moglo pridržati. Zaradi te „trme“ so bili včasih že kar jezni nanj.

Upreti se večini, ki bi te rada potegnili s seboj v povprečnost in na slaba pota, je Lojze znal kakor nihče drugi. V tem so ga nehote morali občudovati vsi. „On pač ni tak kakor mi drugi. Je nekaj posebnega,“ je večkrat kdo dejal, če si komu pokazal na Grozdetov zgled. Nekak izraz Lojzetove nepopustljivosti v načelih ali, kar je isto, značajnosti, doslednosti v mišljenju in ravnanju ter nedostopnosti za slab zgled, je tudi njegova pesmica iz četrte šole:

*V čolniček bom skočil
in na morje zaveslal.*

*Tam viharje bom izval,
ko z vso silo priroše,
sam bom vsem nasproti stal
sredi besnega morja,
sredi spenjenih vodā.*

*V boju bom dočakal dne
in bo srečno mi srce.*

Ob koncu sedme šole piše o izletu v planine: „Kdaj vas spet obiščem, planine drage? Kdaj me spet od blizu razveselite s svojo lepoto, kdaj se pri vas naužijem svežega zraka in brezskrbne prostosti?... Časi nas kujejo, vijejo in drobijo, kdo je dovolj močan, da se jim poda? Vas ne premaknejo, toda ali bom zdržal jaz?... Morda vas kmalu spet pozdravim, silni

velikani slovenske zemlje. Vi stojite, tudi jaz hočem stati!“ — Planine je Lojze zelo ljubil, čeprav jih zaradi svoje revščine ni mogel veliko obiskovati. Da ste ga videli, kako je njegov ostri pogled postal mehak in žareč od veselja, kadar je dospel na kak razgledni vrh. Kar roke je razprostrl, kakor da bi hotel z njimi objeti vso to lepoto, in kar naprej vam bi vriskal in pel.

Skrbno pa se je čuval mehkužnega sanjarjenja, ki toliko mladih ljudi ovira, da nikoli ne pridejo do prave močnatosti, ki je prav lepo združljiva z veselostjo, do tiste močnatosti, ki je lastna resnični značajnosti. V začetku šeste šole so nekoč šli v gledališče. Potem je Lojze pisal: „Morda bi bilo bolje, da bi igre ne bil videl. Preveč čustvena je zame. Kako mehkočno bolno sem razporežen. Neko čudno sanjavo hrepenenje se hoče oglašati v meni, hrepenenje po nečem sladkem in lepem. Ne, ne! Pustim sanje sanjačem, čas terja od nas moža! Dandanes časi hitro zore, tako da mora biti mladenič že zrel mož.“ Iz Preglja si je Lojze zapisal: „Žalostna nam majka! Ljudstvo brez hrbenice; pevci, pivci in samo tihi nikdar. Babe. Dedci v kiklah, feji!“

S svojo doslednostjo in značajnostjo si je moral Lojze prav pri najboljših in najresnejših tovariših pridobiti ugled. Tudi pri nasprotnikih! Sošolec docela drugačnih nazorov je dejal: „Grozde je res značaj; to je fant, s katerim lahko vsaj odkrito govorim!“ Če bi vsi dobri fantje pokazali v dobrem vsaj toliko poguma, kakor ga največkrat slabi fantje pokažejo v zlem — tako je bilo Grozdetovo mnenje — bi rešili marsikatero tovariša, ki je na razpotju; če bi pri dobrih fantih videl značajnost, pogum in odločnost v dobri stvari, bi se pridružil njim in vzdržal na pravi poti — a kako naj mladega fanta pritegneš s strahopetnostjo in mehkužno popustljivostjo?

Tovariš, ki se z Lojzetom ni strinjal v vseh rečeh, posebno še, ker je kot mehak, čustven značaj dolgo časa čutil do Lojzeta zaradi njegove vsaj zunanje hladnosti in navidezne razumarstva hud odpor, piše, kako je vendar imel Lojze nanj že tedaj močan vpliv: „Kadar sem bil v negotovosti, sem skrivaj opazoval in poslušal Lojzeta; potem sem takoj vedel, kaj naj storim ali kakšno mnenje bo pravilno... Čestokrat je prav njegov molk vplival bolj kakor besede. Videl sem, da bi mi Lojze dostikrat kako stvar očital, da bi me o čem poučil, pa je predobro poznal mojo trmo, zato je rajši molčal... Njegov zgled, časih le samo pogled, je povedal in dosegel več, kakor še tako lepe besede.“

„V razredu,“ tako piše sošolec, „sem

Stična mladih

Nad 8.000 mladih Slovencev se je pod geslom „Da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju“ zbralo v Stični v soboto 18. septembra. Somaševanje slovenskih škofov in 140 duhovnikov je vodil apostolski nuncij Celata. Mladim je naročal: „Čim globlje bo vaše prijateljstvo s Kristusom, toliko trdnjše bo v vas »resnično življenje«, tem večja bo v vas moč, da to življenje spoštujete in branite pred tistimi, ki ga uničujejo v tem našem času vojn, genocidov, splavov, evtanazije, droge, vseh mogočih izkoriščanj, kršenj temeljnih človekovih pravic in zlorab bogastva narave.“

nekoč vprašal svojega sošolca, kakšno mnenje ima o Grozdetu. „Grozde je avtoriteta v razredu. Ta bo v življenju še marsikaj dosegel, če se bo odlikoval v tej smeri,“ je dejal.“ — „Prenekaterikrat je marsikdo izmed nas na tistem vzdihoval: ‘O, ko bi mogel biti Grozdetu vsaj nekoliko podoben!’“ Enako se je Lojze zelo priljubil pri profesorjih, tudi pri tistih, ki so vedeli, da se po mišljenju od njih povsem razlikuje.

Prava načelnost in značajnost nikakor ne odbija okolice, marveč jo pridobiva in dviga. Kot sedmošolec opozarja Lojze tudi svoje tovariše: „Kaj mislite, kdaj boste vlekli ljudi za seboj? Ali takrat, ko boste drveli brez misli, kamor vas ženó valovi množice, ali takrat, ko boste strahopetni in se boste potuhnil, ko bi morali pokazati svoja načela? — Nikakor! Naj se zdi trenutno kakor koli, vendar je res, da so vtisnili stoletjem obraz svoje osebnosti le tisti ljudje, ki so imeli jasna načela in res močno voljo; ki so imeli pogum, da so šli, če je bilo treba, tudi proti toku množice, tako da so končno oni potegnili množico za seboj, ne pa obratno. Danes je treba svet prenoviti. To pa zmorejo le tisti, ki so pogumni in močni, in taki moramo biti mi! Ne smemo iti s svetom v pogubo, ampak svet mora iti z nami v — rešenje! Zato pa: ne bodimo trsti, ki ga veter maje!“

Sošolec je Lojzeta nekoč — sicer v zasmeh — dejal: „Ti boš še poginil zaradi načel!“ S tem mu je — čeprav nevede — dal veliko priznanje in izrekel nekaj, kar se je z Lojzetom že v resnici zgodilo. — Toda umreti zaradi načel Kristusove Cerkve se pravi umreti zaradi Kristusovih načel, umreti za Kristusa samega. Kakšna čast!

Prof. Alojzij Luskar — umrl

V torek, 14. septembra 1993, je umrl na svoji fari na Kamnu na Koroškem salezijanski duhovnik, profesor ALOJZIJ LUSKAR. V letih 1945-49 je v avstrijskih taboriščih Lienz in Spittal ob Dravi na slovenski begunski gimnaziji poučeval verouk, kjer dijakom ni bil samo odličen katehet, ampak tudi prijatelj in duhovni oče. Ustanovil je tudi dijaško Marijino kongregacijo, nižješolsko in višješolsko, kjer je mladini ob Marijinem zgledu in pod njenim praporom vcepljal ljubezen do Cerkev, do apostolata in do misijonov in ji razlagal, kaj pomeni: SENTIRE CUM ECCLESIA. Kongregacijskih maš in izletov s profesorjem Luskarjem dijaki begunske gimnazije niso pozabili. Zmeraj nasmejan, veder, je znal združevati „dulce cum utile“, ko jih je pripravljal na življenje.

Ko se je ta gimnazija proti koncu leta 1948 in v začetku naslednjega leta začela krčiti — zaradi izseljevanja dijakov in profesorjev čez ocean v severno in južno Ameriko, je postal še zadnji ravnatelj tega učnega zavoda.

Ena od njegovih učenk se ga takole spominja:

„G. profesorja Luskarja se spominjam vedno prijazno nasmejanega. Vselej, kadar si ga srečal, si čutil, da ti proži svoje roke nasproti, pripravljen priskočiti na pomoč v kakršnikoli potrebi.

Bil je naš katehet. S kredo v roki nam je na tabli utrjeval svoje razlage, da bi nam prodrle čim globlje v srce. Potegnil je navpično črto: „To je božja volja,“ potem čeznjo še vodoravno: „To pa je naša volja — in tako nastane križ...“

Bil je naš kongregacijski voditelj. Naši kongregacijski sestanki, kongregacijske koralne maše, kdo bi jih pozabil! In tista večno lepa pesem: „Salve, Regina!“

In naši kongregacijski izleti! Nosili smo s seboj za okrepitev pridelke kongregacijske njivice, ki nam jo je on oskrbel. Teknil nam je krompir, pečen v žerjavici, svežili so nas paradižniki, za posladek pa je bil „pesin“ sirup, ki smo ga skuhal iz sladkorne pese, in morda še sladkorček, ki se je prikazal iz njegovega žepa — za več ust eden, ali pa bučne pečke...

Bil nam je oče. Kdo se ne spominja solz v njegovih očeh, ko smo se drug za drugim poslavljali za na pot v širni svet! „Zbirajte slovenske pesmi! Slovenska pesem bo tista, ki vas bo najdalje spremljala v tujini.“ Poslušali smo ga, iskali, prepisovali in prepeli, kjerkoli smo kaj

našli. Moja „popotna“ pesmarica je vsebovala kar 200 pesmi. Kolikokrat je bila prelistana in prepeta med našo mlado družbo v prvih izseljenskih letih! Še moji otroci so sprva zajemali iz nje. In še danes, ko se ji je pridružilo toliko tiskanih pesmaric, jo ponosno in hvaležno hranim kot drag spomin prav na očeta Luskarja.“

V soboto, 2. oktobra, je bila v Slovenski cerkvi na Ramón Falconu maša za pokojnega profesorja, pri kateri se je zbralo veliko njegovih učencev in prijateljev, zbranih iz vseh koncev Buenos Airesa in okolice, da pomolijo za pokoj njegove duše.

Njegovemu bratu dr. Francetu Luskarju, ki živi v Malargüe v mendoški provinci, naše iskreno sožalje!

Pater Janko Koncilja

6. oktobra je umrl v Ljubljani jezuitski pater Janko Koncilja. Rojen je bil 1909 v Mekinjah pri Kamniku, v duhovnika posvečen pa 1940. 1948 ga je režim obsodil na 5 let in 7 mesecev zapora. Lani smo v naši reviji objavljali njegove članke o molitvi. Še nekaj jih imamo v zalogi, ki nam jih poslal in jih bomo ob priložnosti objavili.

Zadnja fotografija prof. Luskarja. 13. maja 1993 ga je obiskal Jože Tomaževič in sta se takole pogovarjala.

Iz naše kronike

Mladinski dan s celodnevno prireditvijo je bil v nedeljo 29. avgusta v Slovenskem domu v Carapachayu, v nedeljo 5. septembra na Pristavi v Castelarju, v Našem domu v San Justu v nedeljo 12. septembra, v Slovenski vasi v nedeljo 26. septembra, v Slomškovem domu v nedeljo 31. oktobra, osrednji mladinski dan pa je bil v Slovenski vasi v nedeljo 14. novembra. Na sporedu je povsod mladinska maša, šport in tekmovalje, kulturni program in družabni del.

Rožmanov dom je praznoval obletnico blagoslovitve v nedeljo 29. avgusta z mašo, nagovorom lic. Ivana Korošca in skupnim kosilom.

Ob 50-letnici Turjaka, Grčaric in ustanovitve Slovenskega domobranstva je bilo v cerkvi Marije Pomagaj maša za gen. Rupnika, dr. Hacinca in pobite domobrancelje, po maši pa je pred spomenikom junakom govoril Marjan Loboda.

Večer v spomin Ladislava Lenčka je Slovenska kulturna akcija priredila v Slovenski hiši v soboto 11. septembra; osebnost, delo in pomen Lenčka sta predstavila Lojze Rezelj in Stanko Jerebič.

Ob 45-letnici slovenske službe božje v San Martinu je bilo v nedeljo 12. septembra žegnanje z zahvalno sveto mašo in skupnim kosilom v Slovenskem domu.

Zdravnik dr. Miha Stariha je govoril na sestanku Zveze žena v Slovenski vasi v soboto 11. septembra.

Na izseljensko nedeljo, 5. septembra, so v cerkvi Nuestra Señora de los Emigrantes v Buenos Airesu (Boca) s škofom Rossijem somaševali zastopniki narodnih skupnosti. Slovensko versko skupnost je zastopal delegat dr. Alojzij Starc in skupina rojakov v narodnih nošah s slovensko zastavo.

Duhovnih vaj za može, ki jih je vodil dr. Lojze Kukovica v San Miguelu od 3. do 5. septembra, se je udeležilo 32 mož;

duhovnih vaj za žene prav tam od petka 24. do nedelje 26. septembra pa se je udeležilo 42 žena.

Nasrečanju SKAS-a je bil 17. septembra pogovor z dr. Valentinom Inzkom, dr. Zdravkom Inzkom in letalskim kapetanom Jožetom Novakom, ki je službeno v Bosni v sklopu modrih čelad.

Slomškov dom je praznoval obletnico blagoslovitve v nedeljo 19. septembra; po dviganju zastav je spregovoril pozdravne besede predsednik SD lic. Marjan Schiffrer, slovesno mašo je daroval delegat dr. Alojzij Starc, mašni napovedovalec je bil Janko Lavrič, berili sta brala Marjan Schiffrer in voditeljica Slomškove šole Helena Malovrh, ubrano ljudsko petje pa je spremljal na orglah organist Gabrijel Čamernik; po skupnem kosilu so bile na dvorišču igre in tekmovalja mlajših zakoncev, ob 17.30 pa je bil kulturni program: vezno besedilo je bral Tone Rode, pozdrav je izrekel predsednik Schiffrer, domoljubne pesmi so recitali Kristina Kremžar, Andrejka Vombergar in Marcel Brula, rajali in peli so učenci Slomškove šole pod vodstvom Gabrijele Malovrh, slavnostni govor o geslu „Iz roda v rod duh išče pot“ je imel dr. Zdravko Inzko, mezzosopranistka Bernarda Fink-Inzko pa je zapela šopek argentinskih in slovenskih pesmi; vsi nastopajoči so bili v narodnih nošah.

Otroški dan so učenci od 5. do 8. razreda Prešernove šole preživeli s taborjenjem na Pristavi in sicer od sobote 7. do nedelje 8. avgusta. Pod vodstvom vaditeljev Helene in Irene Zarnik ter Veronike, Kristijana in Marjana Vivoda so preživeli s športnim tekmovaljem, igrami, petjem, prizori in zvečer ob tabornem ognju ter končali v nedeljo s sveto mašo.

Otroški športni dan v Slomškovem domu je bil v soboto 4. septembra popoldne pod okriljem društva Zedinje-

na Slovenija. Udeležilo se ga je 140 otrok iz 7 slovenskih sobotnih šol. Po nagovoru predsednika ZS prof. Tineta Vivoda so se 4 ure merili v 6 športnih disciplinah: ping-pongu, teku, štafeti, teku „čez drn in strn“, deklice v igri „med dvema ognjema“, dečki pa v nogometu.

Ob 40-letnici ustanovitve Slovenskega domobranstva so se preživeli domobranci v Buenos Airesu srečali na Pristavi v Castelarju v nedeljo 12. septembra. Po maši, maševala sta Jože Guštin in France Himelreich, oba domobrancelja, je bilo skupno kosilo. Sklenili so, da se bodo večkrat zbirali, leta 1995 pa da bi se vsi preživeli domobranci z vsega sveta zbrali v Vetrinju, na Teharjah in v Kočevskem Rogu. Pozdrav sborcem v Sloveniji so poslali nanaslov dr. Tineta Velikonje, predsednika Nove slovenske zaveze.

Proslava šolskih otrok na čast Slomšku, očetu slovenskih šol, je bila v soboto 25. septembra v Slovenski hiši; po maši v cerkvi Marije Pomagaj je bila v dvorani uprizoritev otroške igre Martin Napuhel v režiji Tineta Kovačiča in izvedbi Jurčičeve šole iz Carapachaya.

Srečanje molilcev Živega rožnega venca je bilo v nedeljo 26. septembra v Slovenski hiši; na sporedu je bil rožni venec, sveta maša in zborovanje.

Na duhovniškem sestanku 29. septembra je govoril delegat dr. Alojzij Starc o 60-letnici Slovenskega dušnega pastirstva v Argentini.

V Slovenskem domu v Carapachayu je bilo v nedeljo 26. avgusta po maši skupno družinsko kosilo.

Zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche, ki ga vodi Andrej Jan, je od 23. do 26. septembra imel koncerte v Buenos Airesu; peli so na Glavni pošti, v švedski cerkvi, v avditoriju Fundación San Rafael, v Salón Dorado de Teatro Colón in v cerkvi Brezmadežne na Belgrano; na sporedu so bila sakralna glasba, Gallus, španska renesansa in Guastavino.

Koncertno turnejo so začeli mezzosopranistka Ani Rode, basist Luka Debevec in pianist Ivan Vombergar 25. septembra v Slovenskem domu v Parizu, nato pa so peli v Celovcu, Škofji Loki, Ihanu, v Ljubljani (Filharmonija), Begunjah, Cerknici, Mariboru, Trstu in Gorici.

Na sestanku mladinskih organizacij SDO in SFZ je v soboto 2. oktobra pomladinski maši v cerkvi Marije Pomagaj govoril prof. Tine Vivod.

Pri Svetogorski Kraljici v cerkvi sv. Rafaela v Devoto je bila v nedeljo 3. oktobra proslava 17. obletnice blagoslovitve in umestitve podobe Svetogorske Kraljice s petimi litanijami Matere božje, sveto mašo in maziljenjem bolnikov in ostarelih. Maševal je prelat dr. Alojzij Starc, pel pa zbor Svetogorski zvon pod vodstvom Gabrijela Čamernika. Zavoljo državnih volitev ni bilo kulturnega in družabnega sporeda v dvorani.

ZSMŽ je svoj mesečni sestanek v Slovenski hiši 6. oktobra posvetila Sloveniji.

Naš dom v San Justu je praznoval svojo 27. obletnico v nedeljo 10. oktobra. Ob 8. uri je bila slovesna maša v stolnici. Z delegatom dr. Starcem je somaševal sanjuški dušni pastir Tone Bidovec. Po maši je bilo ob 9.15 v Našem domu dviganje zastav in nato dopoldanska akademija z nastopom šolske mladine ter moškega in mladinskega pevskega zbora pod vodstvom Andreja Selana. Ob 11. je bila otvoritev fotografske razstave o potovanju sanjuške 90-članske skupine v Slovenijo „Na obisku naših korenin '92“. Po skupnem kosilu in športnem tekmovalju je bil ob 17.30 kulturni program, ki ga je napovedovala Ivana Tekavec, s pozdravnimi besedami predsednika ND Janeza Albrehta, slavnostnim govorom Lojzeta Rezelja na geslo dneva: „Slovenec sem, tako je mati d'jala“ in koncert Tržaškega okteta.

Tržaški oktet, ki ga vodi Aleksandra Pertot, je od 10. do 24. oktobra pel za slovensko rojake v Argentini v Našem domu v San Justu, v Centro Cultural Gral. San Martín, v

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Tovarištvo je večno. Tudi zato je postopek, da bi nekatere tovariše zamenjali, strašno zapleten.
- Zadnje čase so tudi rdeči postali zeleni.
- Vsaka šola nekaj stane. Našo plačujemo v devizah.
- Težave so za nami — pred nami tudi.
- Ne delajte novih neumnosti! Imamo še veliko zalogo starih.
- Lahko je govoriti o neodgovornosti, če imaš slab spomin.
- Nočemo v zgodovino, dokler ne gredo nekateri iz nje.
- Čas je sodnik, ki sodi sodnikom.
- Poznam časnikarja, ki je članek partije.
- Vse, kar je večno, traja kratko.
- S socialističnimi delovnimi navadami se ne da graditi socializma.
- Šele ko je bilo konec tekme, se je videlo, da mnogi niso imeli cilja.
- Spomenik revoluciji se nagiba, ker so ga postavili na kosteh.

malo za šalo

Babica bi se rada pomladila in pomodernila. Dala se je na kratko ostriči, kupila si je dolge hlače in suknjič. Sama sebi se je zdela precej mlajša. Vprašala je vnuka:

„Tonček, ali sem še videti kot kakšna stara ženska?“

„Ne, ampak kot kakšen star možki.“

„Očka, ali očetje zmecaj več vedo kot sinovi?“

„Seveda, sinko, največkrat.“

„Očka, kdo je izumil električno žarnico?“

„Thomas Edison, vendar!“

„Očka, kako to, da je ni izumil njegov oče?“

IZ NAŠE KRONIKE

Slovenskem domu v Carapachayu, v Slovenskem podpor-nem društvu Triglav, v Slovenskem domu v San Martinu, v Slomškovem domu v Ramos Mejiji, v Bariločah, v Slovenski vasi, v Mendozii in na Slovenski pristavi v Castelarju. V imenu slovenske skupnosti jih je ob prvem nastopu v San Justu pozdravil prof. Tine Vivod, predsednik društva Zedinjena Slovenija, ki je organiziralo gostovanje okteta.

Odseka Zveze slovenskih mater in žena iz Ramos Mejije in San Justa sta organizirala

la 14. oktobra celodnevno romanje v San Nicolás, kjer se domnevno razodeva Marija neki ženski in kjer se je 25. septembra ob 10-letnici domnevnih prikazovanj zbralo nad 100.000 romarjev.

Na sestanku Lige ženamat v San Martinu je 21. oktobra govoril Jože Škerbec o okrožnici Splendor veritatis.

Proslava misijonske nedelje je bila v Slovenski hiši 16. oktobra; v cerkvi Marije Pomagaj je mašno daritev s somaševalcema Jakobom Barletom CM in Tonetom Bidovcem vodil dr. Alojzij Starc,

ki je imel tudi misijonski nagovor; med mašo je pel Tržaški oktet; uvodne besede na proslavi v dvorani je spregovoril Marjan Loboda, lik in misijonarsko dejavnost Ladislava Lenčka CM pa so v režiji lic. Stanka Jerebiča osvetlili recitatorji arh. Jure Vomberger, Monika Bukovec, Andrejka Vomberger, Marjan Loboda ml. in Andrej Rode.

26. pristavski dan so praznovali rojaki iz Castelarja v nedeljo 24. oktobra pod geslom „Novi Sloveniji — novo življenje“; po dviganju zastav je ob 11.30 daroval sve-

to mašo delegat dr. Alojzij Starc s somaševanjem dušnega pastirja prof. Franceta Berganta; po skupnem kosilu je bil ob 16.30 kulturni program, ki ga je povezoval Gregor Batagelj: pozdrav predsednika Pristave Janeza Jelenca, slavnostni govor prof. Metke Mizerit in veseloigra „Poročil se bom s svojo ženo“ v režiji Dominika Oblaka in izvedbi pristavske mladine; ob 19.30 je bil še poslovilni koncert Tržaškega okteta.

Na duhovniškem sestanku 27. oktobra je govoril dr. Franc Gnidovec o nekatereh vprašanih eshatologije.

KJE JE KAJ

Božič - praznik življenja -	
France Bergant	289
Božično jutro na najbolj severni obali -	
Vedno nov božični sen -	
Vladimir Kos	290
Veritatis splendor - Lojze Kukovica	291
Bogoslužni koledar za december	292
Adventni čas - Brezmadežno spočetje	
Device Marije - Božični čas	293
Adventno upanje - Ljubka Šorli	293
Izgubljena domova - Ivan Korošec	294
Nedelja svete Družine	294
Bog nam pošilja Odrašenika -	
Metod Pirih	295
Molitev za božič - Alojz Rebula	
Jožefove sanje -	
Wilhelm Hünermann	296
Pogovor z voditeljico Prešernove šole ... -	
Jože Škerbec	299
Ali Cerkev danes razveljavlja zakon? -	
Lojze Kukovica	301
Načrtovanje družine	302
Novice iz Slovenije	303, 305,
	310, 312, 317

Zakaj stojite ves dan brez dela? -	
Mile Škrbinc	304
Stoletnica župnije Sv. Vida	
v Clevelandu	305
Pismo slovenski mladini -	
Alojzij Šuštar	306
Nemoralnost sprenevedanja -	
Marko Kremžar	308
Mati Slovenija - Ivan Korošec	311
Kočevski zbor 43 - partijski miting -	
Branko Rozman	312

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo (dr. Alojzij Starc).

Urednik: Jože Škerbec;
tehnični urednik: Stane Snoj - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina -- Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljeno in oblikovanje: MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215 - Tiska: Talleres Graficos VILKO S.R.L., Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina

Slovenija moja - Ivan Korošec	312
Škofijska klasična gimnazija znova ... -	
Janez Kelhar	313
Obisk mezzosopranistke	
Bernarde Fink	315
Slovenski mučenec Lojze Grozde -	
Anton Strle	316
Prof. Alojzij Luskar - umrl	318
Pater Janko Koncilja	318
Iz naše kronike	319
Uvoženo iz Slovenije - Malo za šalo	320

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treviey Dr. Toronto M8 4C4, Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentina za leto 1992: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osební) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Zgoraj: Slavnostni govornik, Lojze Rezelj, na letošnji obletnici Našega doma v San Justu v nedeljo 10. oktobra.

Foto: Marko VOMBERGAR

Zgoraj: prof. Mirjam Jereb Batageljeva govori na jubilejni svečanosti v Našem domu ob 50-letnici Balantičeve smrti.

Foto: Marko VOMBERGAR

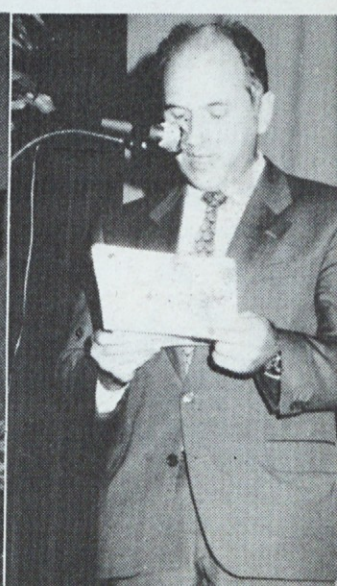
Levo: Nastop mezzosopranistke Bernarde Fink-Inzko na obletnici Slomškovega doma v nedeljo 19. septembra 1993.

Foto: Marijan

Levo spodaj: S popoldanskega nastopa na obletnici Slomškovega doma pod geslom: „Iz roda v rod duh išče pot“.

Foto: Marijan

Desno spodaj: Dr. Zdravko Inzko, slavnostni govornik na obletnici Slomškovega doma.

Zgoraj: na proslavi misijonske nedelje v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši poje TRŽAŠKI OKTET med mašo.

Spodaj: Občinstvo med koncertom Tržaškega okteta v Centro Cultural General San Martin v Buenos Airesu.
Foto: Marko VOMBERGAR

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana (dr. Luis Starc). Director: José Skerbec
Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 90-877
Composición y Armado: MALIVILKO - Impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina